

MAGASINET

FRIVILLIGE

TEMA:
**BAG OM
MUSEET**

dit museum - din historie

FRA RARITETSKABINET
TIL MUSEUMSGENSTAND

DE
FRIVILLIGE
PÅ VHM

I SIGNE
HANSENS
FODSPOR

DET GAMLE MUSEUM

4 Det gamle museum i Hjørring
af Anne Dorthe Holm

12 Metaldektoren
af Michael Ejstrup Nielsen

18 Fra raritetskabinet til museumsgenstand
af Jens-Christian Hansen og Morten Larsen

28 KALENDER

44 I Signe Hansens fodspor
af Chrestina Dahl

46 Da grisen løb væk...
af Mogens Thøgersen

51 De frivillige på VHM
af Chrestina Dahl

53 Mindeord for Ove Jakobsen
af Anne Dorthe Holm og Mogens Thøgersen

54 Museumsforeningen

FORSIDEN: Hver år i skolernes sommerferie er husmandsstedet i Mosbjerg beboet af de frivillige husmandsfamilier.
Foto: Line Vagner Hjørringgaard

Ansvarshavende og layout:
Kim Larsen (kls@vhm.dk)

MAGASINET VHM
Vendsyssel Historiske Museum
Museumsgade 3, 9800 Hjørring
Tlf.: 96 24 10 50 | ISSN: 2597-0151

MAGASINET VHM udgives af Vendsyssel Historiske Museum og udkommer 2 gange årligt. Indlæg til næste nummer af magasinet skal være redaktionen i hænde senest den **1. april 2021** og indsendes via e-mail som word-dokument til kls@vhm.dk. Billeder vedhæftes separat. Ved indsendelse af materiale til MAGASINET VHM overlader man alle rettigheder til bladet. MAGASINET VHM forbeholder sig ret til vederlagsfrit at bruge fremsendt materiale i såvel trykt som elektronisk medie.

MAGASINET VHM - Nr. 3
Udgivet: 1. januar 2021
Oplag: 4000 stk.
Trykt hos Vestergaards.com

En mærkelig tid

Det er en mærkelig tid, vi lever i. I forsommeren var der en spirende optimisme omkring udviklingen af corona-epidemien. Skolerne lukkede op, og i restauranter og butikker var der igen liv og en tro på, at vi nu var ovre det værste.

Her i efterårs- og vintermånederne må vi konstatere, at vi ikke er helt ude af epidemien endnu, og at den stædigt holder ved, ikke mindst her i Nordjylland. Flere af museets planlagte arrangementer og aktiviteter har vi måttet aflyse, og et par af dem flere gange. Men nogle ting er heldigvis uafhængige af denne irriterende virus: Den 26. september 2020 åbnede vi en stor, ny udstilling om besættelsestidens Vendsyssel, og den må man ikke snyde sig selv for: I et flot og moderne udstillingsdesign kommer udstillingen omkring en lang række emner såsom dagligliv og børneliv under besættelsen, modstandsbevægelsen, bunkerne langs vestkysten, arkæologi under besættelsen, vareforsyning og meget mere. Gennem film og interviews bliver historien levende, og der er noget for alle aldre – både store og små.

Temaet for dette magasin er VHM's historie. Når vi vælger at lave det som tema, skyldes det, at museets historie også i høj grad er historien om Hjørring og om udviklingen af det danske samfund for mere end 125 år siden. Temaet bliver udfoldet på forskellig vis – både gennem en stor artikel med titlen "Det gamle museum i Hjørring" og gennem et blik ind i museets fascinerende samling af museumsgenstande. På museets magasin har vi en fantastisk mængde genstande liggende, som ikke lige kommer frem i forbindelse med udstillinger – ganske enkelt fordi

der er grænser for, hvor meget vi kan udstille. Men i forskningschef Morten Larsens og formidlingschef Jens-Christian Hansens artikel om emnet kan man få et lille indblik i de mange ting. Man kan også læse om en anden side af museets historie i fhv. museumsdirektør Mogens Thøgersens artikel "Da grisen løb væk". Heri fortælles om den storstilede Sct. Hans-fest i Hjørring Bjerge, som museet og Biblioteksforeningen for Hjørring Amt arrangerede til støtte for museum og bibliotek i 1922. Der er også interessante artikler om bjeskproduktionen i "laboratoriet" på museet i Hirtshals og om at gå med metaldektorer. Det er blevet utrolig populært at gå med dektorer, men som man kan læse i Michael Ejstrup Nielsens artikel "Metaldektoren – En folkesport med udfordringer og ansvar", skal man kende reglerne og vide, hvad det kræver for at komme i gang med at bruge dektoren.

Midt i magasinet har vi traditionen tro givet plads til en god omtale af de mange arrangementer og aktiviteter, som vi er i fuld gang med at planlægge. Håbet er selvfølgelig, at vi kan gennemføre aktiviteterne, og at landets corona-undtagelsestilstand vil fortage sig i det kommende år.

Vi glæder os til at se jer igen på museets afdelinger og ønsker alle god fornøjelse med magasinet!

Anne Dorthe Holm
Museumsdirektør, VHM

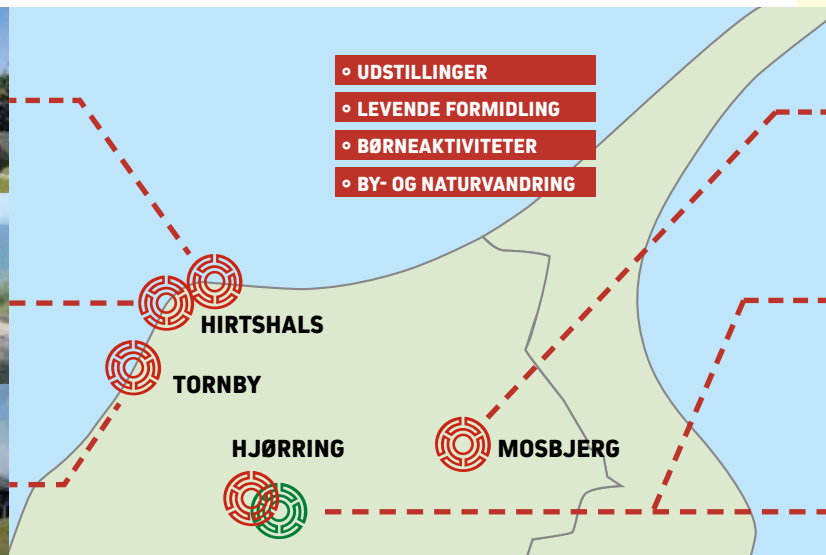
HIRTSHALS MUSEUM

BUNKERMUSEET

TORNBY STRAND

LANDSKABS- OG
LANDBRUGSMUSEET

VENDSYSSEL
HISTORISKE MUSEUM

HISTORISK ARKIV

FIND OS HER

Vendsyssel Historiske Museum
Museumsgade 3
9800 Hjørring
96 24 10 50
vhm@vhm.dk

Historisk Arkiv
Museumsgade 2
9800 Hjørring
96 24 10 60
arkiv@vhm.dk

Landskabs- og Landbrugsmuseet
Jerupvej 613, Mosbjerg
9870 Sindal
96 24 10 50

Hirtshals Museum
Sophus Thomsensgade 6
9850 Hirtshals
96 24 10 00

Bunkermuseet
Fyret
9850 Hirtshals
96 24 10 00

Tornby Strand
v/det gamle Skudehandlerpakhuis
Strandvejen, Tornby
9850 Hirtshals
96 24 10 50

SE PRISER, ÅBNINGSTIDER
M.M. PÅ VHM.DK

af Anne Dorthe Holm
museumsdirektør

Lige ved indgangen til Vestre Kirkegård står der en stor granitgravsten med et reliefportræt i bronze. Relieffet forestiller Jørgen Jacob Lønborg Friis (1852-1912), og gravstedet er familiegravsted for familien Lønborg Friis.

Gravstenen blev rejst af taknemmelige vendelboer, som der står på stenen, og den er erklæret bevaringsværdig af Vendsyssel Historiske Museum i år 2000.

Kigger man nærmere på stenen, står der en sætning med runer. Nu sker det ikke så tit, at der på gravsten på danske kirkegårde optræder gravsten med runeskrift. Men i dette tilfælde giver det god mening...

DET GAMLE MUSEUM I HJØRRING

Jørgen Jacob Lønborg Friis var medvirkende til oprettelsen af Vendsyssel Historiske Museum i 1889 og museets leder indtil sin død i 1912. Han havde en stor historisk interesse – som blev givet videre til de næste slægtled, først til hans søn Holger Friis, og senere til barnebarnet Palle Lønborg Friis.

Runeindskriften siger også en del om tandlægens betydning i Hjørring og omegn i begyndelsen af 1900-årene. Den betyder nemlig: Få bliver nu født bedre end han. Det er unægtelig lidt af et skudsmål at have stående på sin gravsten, men symbolikken er klar. Indskriften stammer nemlig fra en runesten, "Tryggevældestenen" fra Karise på Sjælland, som i dag befinder sig i dag på Nationalmuseet. I sin fulde længde lyder inskriptionen således: Ragnhild, Ulfs søster, satte denne sten og gjorde denne høj og denne skib(sætning) efter Gunulf sin mand, en glammende mand, søn af Nærve. Få bliver nu født bedre end han. Han skal blive en ræte som ælti denne sten eller slæber den herfra.

Ud over den historiske reference, som runerne giver, fortæller inskriptionen også om den taknemmelighed, mange vendelboer følte over for Lønborg Friis. Vendsyssels første tandlæge var engageret i en masse forskellige aktiviteter, herunder oprensningen og istandsættelsen af Skt. Knuds Kilde. I 1909 var han medvirkende til, at der blev opsat 22 natursten med

▼ T.C Nielsens Maskinfabrik (senere Brüels Maskinfabrik) i Nygade i Hjørring var en af de mange virksomheder, som trak arbejdskraft fra landet til byen i slutningen af 1800-årene og begyndelsen af 1900-årene. Landet var under forandring fra landbrugssamfund til industrisamfund, og det fik også betydning for udviklingen af de nye museer. På billedet fra 1906 ses arbejderne foran fabrikken. Foto: Historisk Arkiv

► Runesten fra Tryggevælde på Østsjælland. Det var inskriptionen herfra, som inspirerede vendelboerne til Lønborg Friis' gravsten. Hullerne i stenen er fremkommet efter, at inskriptionen er lavet og skal formentlig tolkes som værende "slæbehuller" i forbindelse med en flytning af stenen på et tidspunkt. Foto: Arnold Mikkelsen & John Lee, Nationalmuseet

vendelboernes mærkedage og betydningsfulde personers navne indhugget. Taknemmeligheden fra vendelboerne førte da også til klingende mønt, da man gennem et opslag i aviserne opfordrede vendelboer til donere midler til opførelsen af den flotte mindesten, som står på gravstedet i dag.

Der er ingen tvivl om, at Lønborg Friis var historisk og arkæologisk interesseret. Han skrev flere bøger og var nær ven af Nationalmuseets daværende direktør Sophus Müller. Men når interessen for historien og arkæologien fik fodfæste i Hjørring og i hele Vendsyssel i slutningen af 1800-årene, skyldes det også et voksende og selvbevidst borgerskab i Hjørring og omegn, som var stolte af deres egn, og som i fællesskab kunne skabe en masse nye aktiviteter – herunder et historisk museum. Sammen med byens og egnens andre entreprenante købmænd, embedsfolk, læger, gårdejere og virksomhedsejere fik Lønborg Friis skabt opmærksomhed omkring kulturarven i Vendsyssel og vigtigheden af at bevare vores fælles historiske arv for eftertiden.

Det var ikke kun i Hjørring, at denne udvikling skete. Selv om VHM er et gammelt museum, var det ikke det eneste museum, som blev skabt i slutningen af 1800-årene. Helt præcist er Vendsyssel Historiske Museum det 8. ældste provinsmuseum og det eneste, som blev oprettet uden for en stiftsby. Ældst er den antikvariske samling i Ribe, som blev oprettet

▲ Holger Friis foretog selv mange arkæologiske udgravninger. Som helt ungt museumsmenneske på 19 år ønskede han sin interesse for arkæologi foreviget: På billedet fra 1910 sidder han stolt, omgivet af 42 kar fundet i en jernaldergrav ved Skee Mølle. Fundet var i form af skår, som han efterfølgende samlede til de mange kar. Foto: Historisk Arkiv

i 1855. Overalt voksede erkendelsen af, at en del af historien var ved at forsvinde: Industrialiseringen forandrede Danmark fra et udpræget landbrugssamfund til et samfund, hvor stadigt flere unge søgte fra landet mod byerne og fik arbejde på de nye fabrikker og virksomheder, som blev skabt. Samtidig forandrede landskabet markant karakter som en følge af landboreformerne fra slutningen af 1700-tallet. Landbruget ekspanderede med nye og mere effektive driftsformer, udflytningen af gårdene fra landsbyerne skabte store, sammenhængende marker, og hede og hidtil uopdyrkede arealer kom under plov. Det væltede frem med oldtidsfund i disse år, og alle disse fund var med til at stimulere den historiske interesse. Interessen var også at finde ude hos gårdjerne, hvis forståelse for det fundnes betydning var vigtig for bevarelsen af de mange oldtidsfund. Foto af fabriksarbejdere – 1880'erne i Hjørring?

Helt lokalt var der dog også andre grunde til, at der her i Hjørring blev skabt et historisk museum: En ting var, at antikvitethandlere opkøbte ting i Vendsyssel og videresolgte dem. Men da formanden for museumsbestyrelsen i Aalborg Pastor Bergsøe købte 20 helgenbilleder fra Skærum Kirke ved Frederikshavn for 100 kr., hvoraf degnen, som optrådte som sælger, fik de 50 kr. – ja, så udbrod der ballade! Folk fra Aalborg skulle ikke komme her og opkøbe fortidsminder, som rettelig hørte hjemme i Vendsyssel!

◀ Holger Friis i sit es: På dette foto fra 1956 ser man en begejstret museumsleder Holger Friis i gang med at fortælle om en jernaldergrav ved Store Rugtved i Asdal Sogn, iklædt sin karakteristiske sweater og med et interesseret yngre publikum som tilhørere. Foto: Historisk Arkiv

Familien Friis

Museets første leder var Lønborg-Friis, og i løbet af de følgende år voksede samlingen med flere hundrede genstande. Tandlægen fik kontakt til folk gennem sin klinik i Jernbanegade, og således kunne han formidle interessen for fortiden. I klinikken var der nemlig et pengeskab med oldtidsfund udstillet, og det fik klinikens gæster til at spærre øjnene op. Lønborg-Friis foretog ikke selv udgravninger. Det var for besværligt i en hestevogn, og i øvrigt brød han ifølge sønnen Holger Friis sig ikke om at ligge og rode i jorden. Det gjorde Holger Friis derimod, og han overtog senere ledelsen af museet. I 1906 kom Vendsyssel Historiske Museum på finansloven med en årlig bevilling på hele 1000 kr. Det var et kvalitetsstempel af museet, længe før der kom statslige krav og overvågning af museernes virksomhed.

Både i Holger Friis' tid og i sønnen Palle Friis' tid som museumsledere gennemgik museet en rivende udvikling: Sindal gamle præstegård blev opført i museumshaven i 1928.

▼ Juleaften 1982 tonede museumsleder Palle Lønborg Friis frem på skærmen i programmet "Hvad er det" på Danmarks Radio. Det var ikke første gang, Palle Friis deltog i programmet, som de fleste af en vis alder vil kunne huske. Denne aften fik danskerne foran fjernsynsskærmene bl.a. en fortælling om "Snyde-Tammes" af museumslederen fra Hjørring. Programmet kan i øvrigt stadig ses. På fotoet sidder Palle Friis i højre side på "Jydeholdet". Foto: Historisk Arkiv

Den flotte bindingsværksgård i den nordlige del af museumshaven kaldet "provstegården" blev erhvervet til museet i 1940, og samlingerne voksede i løbet af årene. I 1960 søgte museet om at blive statsanerkendt, og det lykkedes. Dermed var der banet vej for et fast statsligt tilskud til museet og en ansættelse af en lønnet museumsleder – Palle Friis.

I 1970'erne gennemgik museet en ny, stor udvikling: Efter kommunalreformen i 1970 var det et politisk betinget krav for støtte til museumsvæsenet fra de andre kommuner, at museet fik skabt udstillinger og formidlingsaktiviteter i alle de fire tidligere selvstændige kommuner. Det førte i sidste halvdel af 70'erne til etablering af et formidlingssted i Tornby med plancheudstilling om skudehandelen og bjergningsvæsenet ved kysten, et museum for fiskeri i Hirtshals og senere et levende museum for landbrug og landskab i Mosbjerg. Efter en istandsættelse af Rubjerg Knude Fyr blev fyret og en ny udstilling om sand og sandflugt i fyrets maskinhus åbnet den 14. juni 1980, og siden er også formidlingsansvaret ved Bunkermuseet i Hirtshals kommet til som en af museets opgaver.

Historisk Arkiv

I 1964 fik Hjørring et historisk arkiv. Egentlig hed det oprindelig Lokalhistorisk Samling, og det blev til som et samarbejde mellem det daværende centralbibliotek og museet. I de første år bestod samlingen af et historisk fagbibliotek, et lokalhistorisk bibliotek, aviser, en billedsamling og arkiver fra private, foreninger og virksomheder. Senere kom der en mængde kom-

▲ En smuk sommerdag i strålende sol åbnede borgmester Jens Baggesen i 1980 det nyistandsatte Rubjerg Knude Fyr. I fyrets gamle maskinhus indrettede museet en udstilling om sand og sandflugt, og i de gamle assistentboliger blev der indrettet cafeteria. Foto: Historisk Arkiv

munale arkivalier til i form af sognerådsprotokoller og materiale fra kommunale institutioner som f.eks. fattiggårdene. I slutningen af 1970'erne blev historiker og arkivar Mogens Thøgersen ansat på arkivet – fast fra 1980, hvor han overtog den daglige ledelse af arkivet. Mogens bidrog bl.a. fra midten af 1980'erne til udviklingen af det digitale registreringssystem Arkibas, som har revolutioneret arbejdet med at registrere og formidle arkivernes samlinger over hele landet. I 1997 overtog Mogens ledelsen af museet fra Palle Friis.

Pladsproblemer

Igennem rigtig mange år var pladsproblemer både på Historisk Arkiv og museet et presserende problem. Samlingen voksede begge steder, ikke mindst i forbindelse med indsamlingskampagner. I midten af 80'erne indsamlede arkivet en lang række arkivalier, fotos, erindringer og interviews i projektet "Arbejdets historie i Nordvestvendsyssel". Materiale til belysning af almindelige menneskers levevilkår gennem de sidste 100 år blev indsamlet fra de daværende kommuner Hjørring, Hirtshals, Sindal og Løkken-vrå. Den voksende samling af både arkivalier og genstande stillede store krav til ordentlige opbevaringsforhold, og gennem tiden har der været magasiner rigtig mange steder i Hjørring. Faktisk var der på et tidspunkt magasiner 11 forskellige steder! Flere af dem var af midlertidig karakter, og der er gennem tiden blevet brugt rigtig mange arbejdstimer og masser af ressourcer på at flytte rundt på ting og arkivalier og at indrette magasinerne på en måde, så det var

forsvarligt at opbevare materialet disse steder. På museet i Hjørring var lofterne fulde af museumsgenstande, og selv i Holger Friis' kælder i Museumsgade 5 lå der genstande.

I 1997 lykkedes det at få skabt en mere langvarig løsning på pladsproblemerne, da VHM erhvervede et tidligere erhvervskompleks på Fanøvej i Hjørring. De 2400 kvadratmeter bestod af store haller, som blev udstyret med reolsystemer og moderne klimastyring. For første gang i museets og arkivets historie kunne man nu samle både museumsgenstande og arkivalier i samme bygning under forsvarlige opbevaringsforhold.

VHM i det nye årtusinde

Vendsyssel Historiske Museum er unægtelig en ældre dame. Der er sket meget, siden museet slog dørene op for mere end 125 år siden. Det er et andet museum og en anden tid, end da Jørgen Jacob Lønborg Friis var med til at oprette museet. I dag er der styr på samlingen, og der bruges ikke længere nær så mange kræfter på at flytte rundt på genstandene. Det giver "luft" til en større grad af synlighed af nogle af museets kerneopgaver: Forskning og formidling. I takt med faldende offentlige tilskud har museet mere end nogensinde brug for at tiltrække fondsbevillinger til udvikling af forskningen og formidlingen, så vi også i fremtiden kan udvikle nye spændende og nytænkende udstillinger, foredrag, byvandring, landskabsvandring med fokus på natur og oldtidslandskabet og meget mere. Museet skal i højere grad finde sine egne midler gennem en øget forretningsudvikling, og vi er godt i gang! ■

▲ Mogens Thøgersen var blandt foregangsmændene i udviklingen af Arkibas-systemet, som revolutionerede arbejdet på de danske arkiver fra midten af 1980'erne. Foto: Historisk Arkiv

▲ Hjørring Kommunearkiv blev formelt oprettet i 2007 og fik til huse på rådhuset i Sindal. I 2012 måtte arkivet flytte til midlertidige kontorlokaler på Drejøvej 1, mens bygningen blev renoveret og ombygget. Der skulle indrettes børnehus i overtagelsen af det tidligere rådhus i Sindal. På billedet ses arkivar Jesper Helbo og studentermedhjælper Jesper Christensen i gang med flytteebejdet. Fotograf: Arkivar Rikke Nielsen, Hjørring Kommunearkiv

▲ Historien om VHM og Historisk Arkiv er også historien om utallige flytninger af genstande og arkivalier gennem tiden. Her er det arkivalier fra Museumsgade, som flyttes til det nye magasin på Spangkærvej – en 20 x 10 meter ombygget svinestald, som blev indrettet med faste reoler og klimastyring. Foto: Historisk Arkiv

HJÆLP OS MED AT NÅ I MÅL MED VENDSYSSEL HISTORISKE MUSEUMS gavefond!

Vendsyssel Historiske Museum har oprettet en 'gavefond', som giver mulighed for at søge om momskompensation hvert år. Ordningen er oprettet for at kompensere institutioner som VHM for, at vi ikke kan trække fuld moms af vores udgifter. Sidste år fik vi **ca. 80.000** ud af ordningen.

De almindelige momsregler refunderer omkring 16-18 procentpoint af de 25%, som betales i moms. Ved at være med i momskompensationsordningen kan museet få det meste af den resterende moms tilbage.

Forudsætningen for at opnå momskompensationen er, at der er **mindst 101 personer**, som hvert år inden den 31. december samme år indbetaler 200 kr. til museet. Gaven er fradragsberettiget, hvis man oplyser sit CPR-nummer til museet.

Men hvad betyder gavefonden så for VHM? Ja, den betyder faktisk rigtig, rigtig meget. **Vi får faktisk ca. 80.000 kr. ud af ordningen hvert år**, når bare vi når de mindst 101 gavegivere.

De 80.000 kr. er rigtig mange penge på museets budget hvert år. Disse midler er med til at sikre, at museet kan opretholde det høje aktivitetsniveau, som VHM har, og at museet har en grundkapital at trække på i forbindelse med udstillinger og arrangementer.

Derfor vil jeg gerne opfordre alle til at give 200 kr. i gave til museet.

Ønsker man at støtte VHM med 200 kr. kan man vælge enten

- At indsætte beløbet direkte på museets konto, reg.nr. 7370, kontonummer 2630952
- Eller at bruge mobilepay på tlf. 874321

Det er meget vigtigt, at man oplyser navn og adresse og mærker sin indbetaling med **"Gavefond"**, og at man oplyser sit CPR-nummer, hvis man ønsker fradrag. Museet sletter disse oplysninger efter indberetning til SKAT, og de bliver således ikke gemt fra år til år.

På vegne af VHM vil jeg gerne på forhånd takke for alle bidragene!

Anne Dorthe Holm
Museumsdirektør, Vendsyssel Historiske Museum

Metal detektoren

EN FOLKESPORT MED UDFORDRINGER OG ANSVAR

af Michael Ejstrup Nielsen
arkæologisk assistent

Det er efterhånden ved at være fem årtier siden, at metaldetektoren gjorde sit indtog i Danmark, og særligt møntsamlere var de første til at tage metaldetektoren i brug. Var man heldig og dygtig nok til at finde sjældne sølvmonter, der var lidt penge værd og kunne sælges, så kunne detektoren dog hurtigt tjenes ind igen. Men reglerne for at gå med metaldetektor i dag er strenge, og de fleste nybegyndere kender dem ikke. Bliv klogere på, hvad du må - og ikke må - her.

Op igennem 1980'erne blev det efterhånden mere populært at søge med metaldetektor, dog var det en rigtig dyr hobby, da den populære C.Scope-detektor godt kunne løbe op i 2.500-5.000 kr. for de bedre modeller.

I takt med at der var flere, som købte sig en metal-detektor, dukkede der også andre spændende ting

op af mulden, såsom metalgenstande fra jernalderen, vikingetiden og middelalderen, genstande man kun tidligere havde set i begrænset omfang fra arkæologiske udgravninger. Detektorerne var i de første par årtier ikke ligefrem populære blandt landets arkæologer, men har dog stille og roligt vundet indpas i arkæologien, hvor der i dag ofte

bruges lokale detektorførere, når der skal foretages en arkæologisk forundersøgelse eller arkæologiske udgravninger.

På Vendsyssel Historiske Museum blev der allerede i starten af 1990'erne samarbejdet med de lokale metaldetektorførere, da museet skulle undersøge et større område ved Volstrup forud for byggeri af den nordjyske motorvej. Det resulterede i en masse spændende og unikke fund, bl.a. fibler (dragtnåle), mønter, sølvklip, tenvægte, vægtlodder og meget meget mere, med hovedvægt på fund fra vikingetid, men også mange metalgenstande fra yngre germansk jernalder og middelalderen. Disse genstande ville med meget stor sandsynlighed ikke være fundet, hvis ikke der var blevet brugt metaldetektor før og under udgravningen ved Volstrup.

I 80'erne og 90'erne var det en mindre gruppe mænd, der gik på markerne og rekognoscerede efter flint og keramik. Disse mænd fandt også lidt opløjede metalgenstande og derfor var det også nærliggende at anskaffe sig en metaldetektor. Den lille gruppe mænd var inkarnerede amatørarkæologer, der tilbragte al deres fritid på markerne, de var mændene bagopdagelsen af de store og metalrige pladser i Vendsyssel, som vi i dag kender som Stentinget, Liver Å-pladsen og Volstrup.

I 00'erne var der stadig kun ganske få, der brugte metaldetektor i Nordjylland, men i 2012 fandt et par detektorførere det skattefund, som vi i dag kender som Strandbyskatten. Fundet indeholdte bl.a. det største antal mønter fra Harald Blåtands tid, som man hidtil har set, og dette fund var i den grad med til at sætte fart på salget og brugen af metaldetektorer, ikke kun i det nordjyske, men i hele landet. Der er i de efterfølgende år gjort mange fine fund i Vendsyssel og resten af landet, hvor nye metalrige pladser har set dagens lys, og mange depotfund er fundet i mulden.

Nu er salget af metaldetektorer i hele landet eksploderet, så man i dag vel godt kan kalde det for en "folkesport" at søge med detektor. Det er i dag kvinder, mænd, børn, ja ligefrem hele familier, der bruger en stor del af deres fritid med metaldetektoren i hånden.

Få styr på tilladelserne!

At gå ud og købe en metaldetektor og finde en stor vikingeskat er ikke bare lige noget, man gør, for der er rigtig mange ting, man skal sætte sig ind i, før man overhovedet kan bruge sin detektor. Hvis man samtidig regner med, at der ligger nedgravede depotfund og offerfund overalt i den danske muld, så finder man hurtigt ud af, at sådan er det ikke!

Som udgangspunkt kan man ikke bruge sin metal-detektor, medmindre man selv har en have, hvor man kan gå og hyggesøge i.

Uanset hvor man vil søge, er der altid en ejer af jorden, dette gælder både i skove, på strande, parker, markedspladser og på dyrket mark, og ofte er der både en ejer og en forpagter af jorden. Man skal have tilladelse til at søge med detektor alle steder, ingen arealer er tilgængelige uden tilladelse!

Hvis man vil søge på stranden efter mønter og tabte smykker, så kan ejerne være private, kommunen eller Naturstyrelsen, og de skal kontaktes, og tilladelsen være på plads, inden man kan søge. Husk samtidig, at nyere smykker er hittegods og skal afleveres på hittegodskontoret.

Vil man gå på dyrket mark, så er det lodsejeren, der skal kontaktes. Jorden kan i visse tilfælde være lejet ud til en anden landmand, i disse tilfælde skal forpagteren også kontaktes. Lodsejere kan bl.a. findes på ois.dk.

Der er mange fredede lokaliteter i Danmark, bl.a. gravhøje, kirkegårdsdiger og andre fredede fortidsminder, disse kan man finde inde på kulturarv.dk/fundogfortidsminder. Det er vigtigt at huske, at man ikke må gå på områder, der er omfattet af antikvariske fredninger - så orientér dig i museumsloven - under § 29 f står der: "På fortidsminder og inden for en afstand af 2 m fra dem må der ikke foretages jordbehandling, gødes eller plantes. Der må heller ikke anvendes metaldetektor."

Ud over de beskyttede fortidsminder, så skal man også huske naturbeskyttelseslovens §3. I disse områder må der heller ikke graves, da de er naturbeskyttet. De naturbeskyttede områder kan man finde inde på Miljøstyrelsens hjemmeside: <https://mst.dk>. Lovgivningen på området er meget grundigt gennemgået på både Nationalmuseets hjemmeside og Slots- og Kulturstyrelsens hjemmeside. Man skal læse det meget grundigt, inden man går i gang!

Når man kommet så langt, at man skal ud at tale med nogle lodsejere, om man må søge på deres jord, så er det altid en fordel at møde op hos dem i stedet for at tage telefonisk kontakt. De fleste mennesker vil jo gerne have ansigt på dem, som man snakker med, så både du og lodsejeren ved, hvem hinanden

▼ Næsten komplet, og meget smukt udført urnesfibel. En fibel er hvad vi i dag vil kalde for en brøche, altså en sikkerhedsnål til pynt. Tidligere havde de det formål at holde klæderne sammen og var samtidig udformet i datidens mode.

er fremover. For en god ordens skyld, så spørg altid, om der går andre med detektor på deres jord, da det er god skik ikke at gå på jord, hvor der går andre! Selv om jordejeren siger til dig, at det ikke gør noget, så takker man stadig nej til at søge på lodsejerens jord. Det er en del af de etiske regler, man har blandt detektorfolk. Mange detektorførere har ofte brugt årevis på at finde et spændende og godt område at søge på, enten alene eller sammen med et par venner. Hvis der pludselig kommer andre gående på tværs af de marker, man har søgt på i årevis, så vil de fleste blive rigtig trætte af det, og det vil ofte ende i konflikt. Det skal man for alt i verden undgå, da man hurtigt kan miste retten til at søge på jorden. Der er jord nok til alle, så man må bare videre til næste landmand, hvis man får et nej, eller der går andre med metaldetektor hos pågældende lodsejer!

Hvad søger man efter?

Når man har fået anskaffet sig noget søgejord, og alle tilladelserne er på plads, så er det en rigtig god idé at sætte sig ind i, hvad man kan være heldig at finde.

Hvis man bare vil søge på en markedsplads efter lidt nyere mønter, så er der selvfølgelig ikke meget at sætte sig ind i. Er det derimod fund fra oldtiden, man vil ud at søge efter, så er det vigtigt, at man sætter sig grundigt ind i de genstande og genstandstyper, som man har mulighed for at finde. HUSK, at man ikke må grave under pløjelaget (25-30 cm) da genstande under pløjelaget kan ligge i en arkæologisk kontekst, og derfor skal man kontakte det ansvarshavende museum, inden man gør mere. Der er rigtig meget litteratur, man enten kan købe eller låne på biblioteket, og jeg nævner i flæng bøgerne DANEFÆ – skatte fra den danske muld, Siegs møntkatalog, Lejre bag myten, årbøgerne KUMML, og sidst men ikke

▲ *Spiralguldring dukker op af mulden, efter ca. 1800 år i den Vendsysselske muld. Dette var guldring nr. 2 fra en nedpløjet fyrstegrav, der blev fundet med detektor i 2015 ved Tornby Bjerg, som efterfølgende blev udgravet af Vendsyssel Historiske Museum i sensommeren 2016.*

mindst er der kommet en ny, opdateret bog af Kim Rasmussen og Lone Beck: "Metaldetektor – På jagt efter fortiden".

Der er et hav af faglitteratur til fornuftige priser hos bl.a. Jysk Arkæologisk Selskab, jyskarkaeologisk-selskab.dk

Det er samtidig en rigtig god idé at melde sig ind i den lokale detektor- eller amatørarkæologiske forening, da der er mange ligesindede og en masse erfarne mennesker. En del foreninger holder ofte fællessøgninger, og nogle foreninger har en del fællesjord, som man kan søge på som medlem af foreningen.

I det nordjyske er der to foreninger, "Slagbulen", Vendsyssel Arkæologiske Forening er den ene, den har til huse i Hjørring, og "Nordjysk Detektorforening", der har klublokaler i Aalborg.

Mange er medlem af begge foreninger, og der er et rigtig godt samarbejde de to foreninger imellem.

Registrér findestedet

Koordinat på fundene er en nødvendighed. Et fund uden et koordinat er mere eller mindre ubrugeligt. Der SKAL tages koordinat af alle fund, der er potentielt danefæ eller kan indgå i museets samling. Museerne bruger UTM 32 koordinater, hvilket en almindelig Garmin GPS nemt kan indstilles til, man kan også lave sporlog på Garmin, så man kan se, hvor på marken man har søgt.

En almindelig GPS er efterhånden ved at være overflødig, da en lille flok arkæologer tilbage i 2016 startede på at udvikle et system, hvor man kan registrere fundet direkte i marken fra sin smartphone. Systemet DIME (DIGitale METaldetektorfund) stod klar i efteråret 2018, og siden opstarten er der registreret mere end 80.000 fund i det frem til oktober 2020. DIME er stadig under udvikling, og på sigt skal det

◀ *DIME (Digitale Metal-detektorfund) i aktion på marken. Her ser man DIME i mobilversionen, hvor brugeren venter på telefonens GPS er nede på en nøjagtighed på 4m. Når den blå prik på kortet står stille, og nøjagtigheden siger 4m, trykkes der på "tilføj nyt fund", og fundet er gemt på din dimeprofil. Når fundet er gemt skal man tilføje billede, enten kan man tage et billede direkte i DIME, eller man kan tage billeder med sin telefon og tilføje. Fundet er derefter gemt med sit helt eget unikke nr.*

være en platform, hvor man kan behandle fundet fra marken, til lokalmuseet og til Nationalmuseet – og tilbage til finderens.

Vendsyssel Historiske Museum anbefaler alle detektorbrugere at oprette en profil i DIME inde på metaldetektorfund.dk via en PC. Når man har oprettet sig en brugerprofil i DIME, logger man ind på sin profil på smartphonen og opretter en genvej på skærmen. Man skal huske at sige ja til, at programmet må bruge telefonens GPS og kamera, og så er telefonen klar til at tage koordinater ude i marken.

Har man gjort et fund i marken, tager man sin mobil frem, åbner DIME og lader den køre, til den er nede på 4 m's nøjagtighed, trykker "gem" og tager et billede af genstanden. Så er koordinatet gemt sammen med et unikt ID-nr. samt et billede af fundet. Når man kommer hjem eller en af de efterfølgende dage, kan man logge på DIME på sin PC, tilrette fundoplysningerne og trykke på færdigknappen. Så snart man har trykket "færdig", kan museet se placeringen og oplysningerne på dit fund og kalde det ind på museet, hvis det er et fund, museet finder interessant. Hvis fundet er potentielt danefæ, kan man selv trykke på indlevér, eller museet kan indkalde fundet til indlevering. Når fundet er indleveret til lokalmuseet, bliver det behandlet via DIME og sendt videre til Nationalmuseet. Den sidste platform til Nationalmuseet er ikke helt færdigudviklet endnu, men er under udarbejdelse og vil formentlig være klar i 2021-2022.

På VHM vil det være måden, som vi sagsbehandler detektorfund på i fremtiden, så man kan lige så godt installere programmet, hvis man har tænkt sig at søge med metaldetektor.

► *Insulært beslag med forgyldning, muligvis røvergods fra de Britiske øer, som efterfølgende er omgjort til hængesmykke og båret i Vendsyssel i 800'årene.*

► *Detektorføreren har fået et godt signal og er ved at grave fundet op med sin graveske.*

LINKS TIL DETEKTORSITES

metaldetektorfund.dk: med mere end 80.000 fund pt.

fibula.dk: med mere end 43.000 fund pt.

harja.dk/vare-kategori/haandboeger: her kan du f.eks. downloade fibeltavlen, kompendiet eller genstandstabellen.

Derudover er der et par gode facebook sider: Detektor Danmark og CPE International ID Group.

Langt de fleste detektorbrugere går med headset, af flere årsager. Man får både de gode og de svage signaler direkte i ørene, man genere ikke andre detektorbrugere, hvis man søger sammen med flere andre. Sidst, men ikke mindst, så overhører man ikke signaler, hvis det blæser kraftigt, hvilket man kan gøre, hvis man går uden headset.

Taske eller fiskevest er det mest brugte til at opbevare sit udstyr i. I dette tilfælde bruges der et værktøjsbælte, hvor graveske, pinpointer (begge dele er helt uundværlige), fundæske osv. opbevares i. Samtidig er der plads til det affald, man finder, som skal med hjem på genbrugspladsen. En lille æske af hård plastik eller metal er også en god idé at have med til sine fund, så f.eks. mønter og potentielt danefæ ikke ligger og knækker i lommen.

En god, solid spade er et redskab, der er nødvendigt, når man søger på græs og stubmarker. Husk, at det ikke skal være en alm. spade, men en lille staudespade, feltspade eller en af de gode spader, der kan købes hos detektorforhandlerne.

Et par vandtætte og åndbare outdoor-/vandrestøvler i god kvalitet er en rigtig god idé. Sådanne sko/støvler kan bruges i alt slags vejr og sidder godt på fødderne.

Det er vigtigt at man svinger coilen (søgehovedet) så tæt på jorden som overhovedet muligt, samt svinger i vifteform fra side til side, og ikke i pendulform, da man jo så kun søger effektivt lige foran sig selv. Jo tættere coilen er på jorden, jo flere og tydeligere signaler får man.

Udstyr

I dag er der metaldetektorer i alle prisklasser både til børn og voksne, udvalget er enormt og kan være svært at finde rundt i. Spørger man en erfarne detektorfører, er der altid hjælp at hente, dog er det næsten en religion, hvilket mærke man bruger. Det bedste bud er at kontakte de to danske forhandlere og få en god snak om, hvilket budget man har, og hvad der vil passe til ens behov. De to danske forhandlere er detektorshop.dk og zeejuu.dk.

Først og fremmest skal man jo finde en passende **metaldetektor**, der både passer til ens fysik og til ens tegnebog, så man får en fornuftig start. Selve detektoren består af en coil (søgehoved) samt selve grebet foruden elektronikken, men ofte har man brug for lidt ekstra udstyr.

Pinpointer kan man godt undvære, men det vil være dumt at spare de penge, for det kræver langt mere gravearbejde og søgen med detektoren over hullet. Har man fået et godt signal, kører man sin detektor hen over et par gange mere, så ved man med rimelig nøjagtighed, hvor genstanden ligger, og så kan man grave et hul. Man kører detektoren hen over det opgravede jord eller hen over hullet, hvis genstanden ikke var i det opgravede jord. Så er det ned med pinpointeren og finde genstanden. Når man er lidt erfarne, kan man også høre, om genstanden ligger højt eller dybt i jorden og ofte undgå at grave hul med spaden, men bare pikke pinpointeren mod jorden og vippe genstanden op med den eller en lille graveske i plastik. Fiskars laver nogle fine planteskovle i sort plastik, de er ofte nemmere at bruge i stedet for spaden, når man går på sået mark.

Spaden er et must, især hvis man går på græs eller stubmark, men ofte unødvendig på sået mark, da der kan være en del arbejde med at plante kornet igen, hvis man graver store huller. Detektorbutikkerne har nogle fine spader, ellers har Bilka en god staudespade i asketræ, der har en passende størrelse.

En god **fundtaske** eller vest er også en nyttig ting at have med sig, så man kan have sine ting, genstande, affaldsmetal, æske til de gode fund, vandflaske osv. Mange køber et værktøjsbælte eller en billig fiskevest med mange lommer, begge fungerer rigtig godt til denne hobby.

Fundposer skal man altid have med, gerne i 7x10 cm med skrivefelt, det er den posestørrelse, museerne selv bruger til deres metalfund.

En **skylleflaske** eller lille vandforstøver er fin at have med, så kan man skylle sit fund ganske let uden at ødelægge det. Det kan på ingen måde anbefales at begynde at børste sine fund eller give dem en tur med en børste under vandhanen, da der kan

gå vigtig information tabt, f.eks. forgyldning, tekstilrester osv. Et skyl med skylleflaske eller forstøver og ikke mere, og så få tørret sit fund godt, inden det kommer i posen igen. Det kan anbefales at købe en lufttæt kasse og en pose silicagel kattegrus og lægge et par cm af det i bunden af kassen, for så at stille fundposerne åbne nede i kassen og lukke den. Genstande med rav må IKKE komme i silicagel, men alle andre genstande af metal må gerne komme i kassen, så de kan tørre godt op. Dette er den bedste måde at opbevare sine metalfund på, indtil de skal indleveres til det lokale museum.

Brugt detektorudstyr er også en mulighed, da der ofte er meget til salg i to køb-og-salg-grupper inde på Facebook. Mange finder hurtigt ud af, at det faktisk kræver rigtig mange timers forarbejde og mange ture på marken, før man er heldig, så der skal en god tålmodighed til for at gå med detektor. ■

TJEKLISTE

1

Du må som udgangspunkt KUN gå med detektor i din egen have. Alle andre steder, som mark, skov og strand, skal du have tilladelse først.

2

Du må kun grave i pløjelaget, hvilket er ca. 25-30cm ned i jorden.

3

Registrer dine fund i marken med DIME.

4

Alle potentielle danefæ SKAL indleveres til lokalmuseet. Er man i tvivl, så kontakt museet.

5

Lyst til at bruge mange timer i naturen, og masser af tålmodighed.

SPØRG EKSPERTERNE

Er der noget, man er i tvivl om med hensyn til at søge med metaldetektor, fund, DIME, detektorfund, indlevering af detektorfund, bedes man kontakte:

Arkæologisk assistent,
Michael Ejstrup Nielsen,
Mail: men@vhm.dk
Tlf: 30388647 – 28886901

Ved spørgsmål angående alt andet arkæologi bedes man henvende sig til:

Afdelingsleder for arkæologi,
Morten Larsen,
Mail: mla@vhm.dk
Tlf: 30388638

Fra RARITETSKABINET til MUSEUMSMAGASIN

Samlingen på Vendsyssel Historiske Museum

af Jens-Christian Hansen & Morten Larsen
museumsinspektør

I dagspressen har man tidligere kunnet læse, at museernes magasiner bugner af fund – så mange fund, at de nærmest er en belastning for kulturinstitutionerne at tage vare på, og fra flere museer er der skrækhistorier om klaustrofobiske magasiner og dårlige bevaringsforhold. Dette har ført til det djøfske synspunkt, at man "bare" kan rydde op, smide en masse ud og gøre hovedrent. Den slags rindalistiske synspunkter er imidlertid uovervejede, for selvom det for museerne er en stor og ressourcetung opgave at tage vare på alle disse mange kulturhistoriske genstande, så udgør de samtidig den store værktøjskasse, som museerne har til rådighed for netop at fortælle din historie. Og hånden på hjertet: *Hvem vil egentlig gerne smide sin egen historie ud?*

◀ Et blik ned gennem en af gangene i museets store fjernmagasin, hvor genstandene står sorteret i sirlige rækker.

Vendsyssel Historiske Museum har eksisteret siden 1889, og lige siden dengang har museet indsamlet genstande, der kunne belyse landsdelens historie. Dels indsamlede familien Friis en masse genstande fra deres mange arkæologiske undersøgelser, dels købte man (såvel lodige som underlodige) genstande forskellige steder i ind- og udland, og endelig modtog man genstande i gaver fra landsdelens beboere. Omhyggeligt blev alle de mange genstande noteret i museets gamle, håndskrevne protokol – og den massive bog fik siden selskab af flere protokoller, i takt med at samlingen fik vokseværk.

I starten samlede man bare ind. Alt, hvad der umiddelbart var interessant eller af værdi, blev taget ind, og også genstande, som måske på længere sigt kunne bruges til noget, blev gemt. Denne til dels ureflekterede indsamlingspraksis er i tidens løb blevet nuanceret og strammet betragteligt op. I løbet af 1900-tallet blev museets indsamlingsfokus flere gange konkretiseret, og i tiden efter årtusindskiftet er man i høj grad blevet agtpågiv-

ende med hensyn til, hvad man tager imod og gemmer. Derfor har museet i dag en indsamlingsstrategi, der peger på nogle bestemte emnegrupper, som er fagligt væsentlige at dokumentere. Denne strategi er dynamisk – og det skal den være – for om 10 år kan der være andre emnegrupper, som er væsentlige at dokumentere. Selvom mange i dag husker deres barndom og ungdom i 1980'erne, så ved kommende generationer ikke, hvad en telefonbog og et kassettebånd er – og der har museerne jo den væsentlige opgave at være hele samfundets kollektive hukommelse.

Men med over 60.000 genstande i museets samling, står hoveddelen så ikke bare og samler støv, for der er vel ikke kapacitet til at udstille det hele? Her er det væsentligt at pointere, at museet er andet og mere end bare de udstillinger, som publikum ser. Bag ved kulisserne foregår der et stort arbejde med at tage imod, vurdere, beskrive og systematisere de mange genstande – og bruge dem som udgangspunkt for forskning. For at kunne

lave gode udstillinger og formidlingstiltag er vi nødt til at blive klogere på vores kulturhistorie, og det gør vi bl.a. ved at studere de indsamlede genstande og bearbejde dem videnskabeligt.

Ordning muss sein

60.000 genstandsnumre er alligevel en del, og det er vigtigt at have tungen lige i munden, når man bevæger sig rundt på magasinet. Alle genstande har deres eget nummer, og deres egen plads, og når genstande udtages til udstilling og forskning, er det vigtigt at notere dette i samlingsdatabasen SARA. Allerede tidligt i museumshistorien fandt man det nødvendigt at klassificere de enkelte genstande for at kunne få styr på det, og i 1980'erne udviklede man fra centralt sted Dansk Museums Dokumentations Standard, der blev grundlaget for det første digitale samlingsregistreringssystem, REGIN. REGIN er nu udfaset, og i stedet skal alle genstande registreres i systemet SARA, der drives af Slots- og Kulturstyrelsen.

Ét er, at samlingen skal være indberettet digitalt i centrale registre, noget andet er registreringen på de enkelte museer. Her kan der være store forskelle museerne imellem, der bunder i forskellige traditioner.

Det er vigtigt, at der er styr på samlingen. Indberetningerne i SARA skal være retvisende og korrekte, og man skal til enhver tid kunne finde genstandene. Hvert år bliver der derfor gennemført en samlingsrevision, hvor der udtages et udvalg af genstandsnumre, som så skal findes i fysisk form, og hvert 8-12 år bliver museet kvalitetsvurderet af Slots- og Kulturstyrelsen, der vurderer, om samlingsvaretagelsen er i overensstemmelse med museumsloven. Ligeledes bliver samlingernes bevaringsgrad (og bevaringsudfordringer) jævnligt vurderet i samarbejde med konservatorerne fra Bevaringscenter Nord.

Hvad tager vi ind i dag?

Det er forskelligt, hvad museets faglige afdelinger tager ind. Det skyldes de mange forskellige arbejdsområder, som museets fagpersonale varetager.

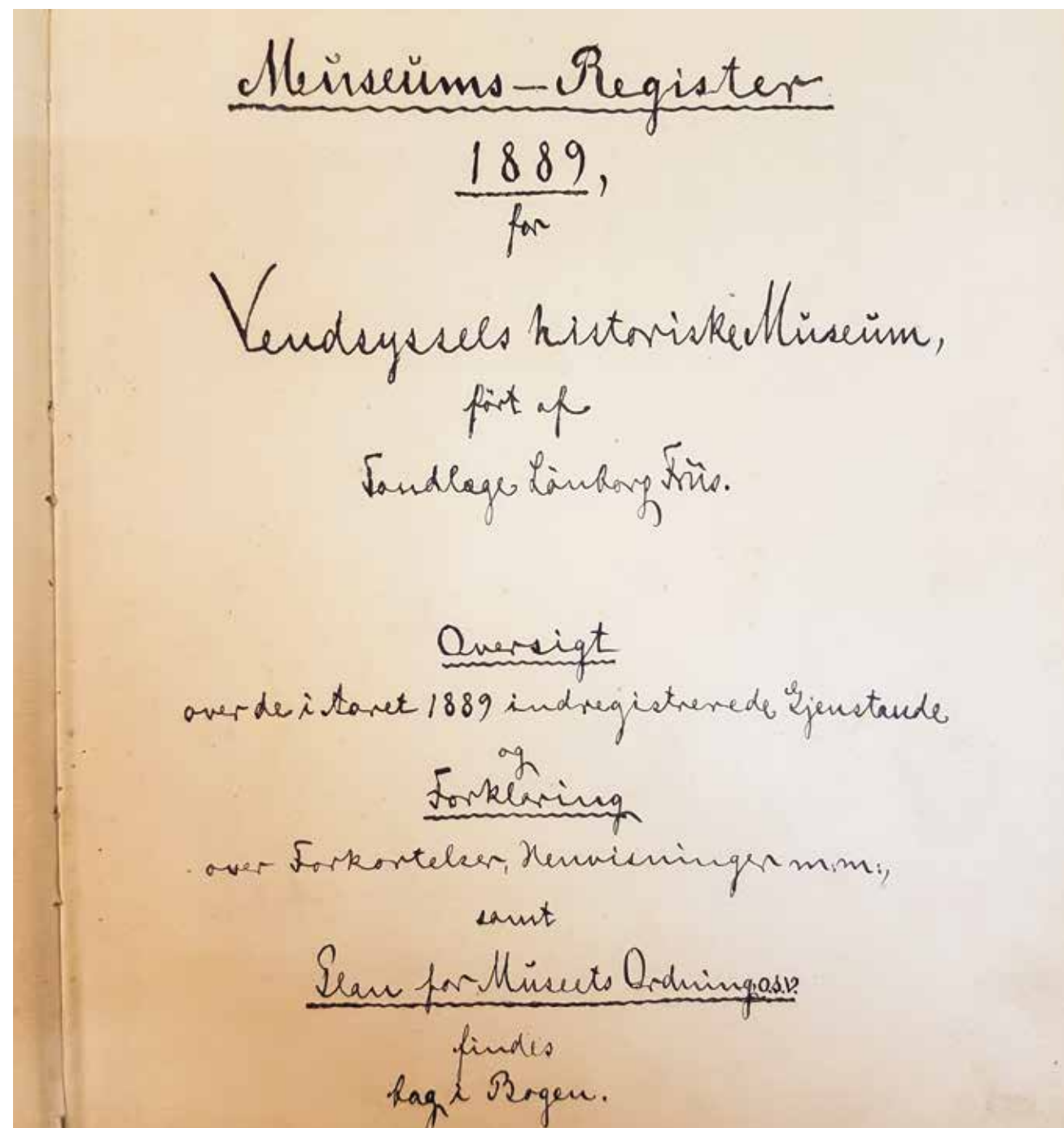
I arkæologien er hovedparten af genstandsindsamlingen bundet til udgravingsvirksomheden. I forbindelse med de undersøgelser, som museet udfører under Museumslovens

kapitel 8, indsamles oldsager til belysning af de problemstillinger, der opridses i undersøgelsernes faglige argumentationer i forbindelse med antikvarisk kontrol og budgetlægning. Indsamlingsstrategien er her møntet på såvel teknisk-faglige problemstillinger (såsom indsamling af fund til datering) som fortolkende eller på anden vis kontekstualiserende problemstillinger, bundet i de enkelte undersøgelseres faglige strategi.

Indsamlingspraksis inden for nyere tids kulturhistoriske genstande har særlig i de senere år ændret sig væsentligt. Hvor indsamlingsmetoden tidligere primært har været passiv, dvs. at publikum uopfordret har afleveret genstande til museet, er den nu i stigende grad blevet aktiv og mere selektiv. Museet stræber således efter at tilvejebringe genstande gennem indsamlingskampagner, der følger de strategisk fastlagte aktuelle forsknings- og formidlingsområder. Samtidig dokumenterer museet aktivt sit geografiske ansvarsområde i forandring – eksempelvis gennem indsamlingskampagner i forbindelse med virksomhedslukninger, aktuelle begivenheder som eksempelvis pandemier, o. lign.

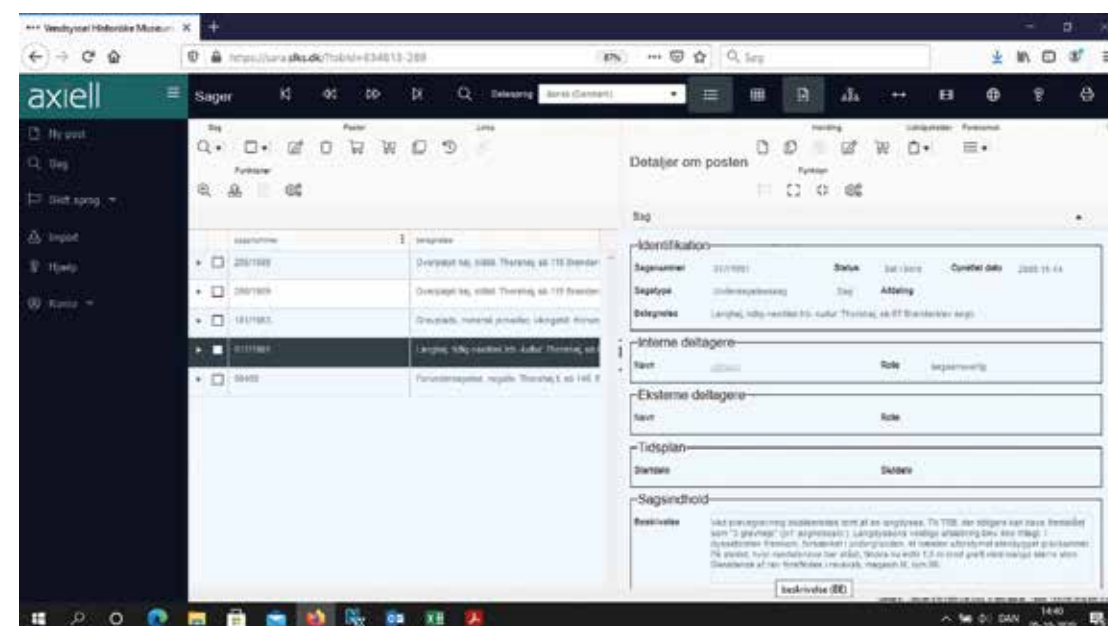
Det skal dog fortsat også være muligt for museets brugere uopfordret at aflevere genstande til optagelse i museets samlinger. Når museet dog er blevet mere selektivt i forhold til, hvad der kan indlemmes i samlingen, er det et spørgsmål om at prioritere ressourcer og sikre den bedst mulige bevaring af den lokale kulturarv. Det skal dels undgås, at museet råder over for mange genstande af samme type, da der skal tages et ressourcekrævende bevaringshensyn, som i princippet gælder for al eftertid. Her er der eksempelvis krav til klimastyret opbevaring og magasinplads, som skal kunne imødekommes, i takt med at samlingen også vokser i fremtiden. Om en given genstand har kulturhistorisk værdi, afgøres samtidig ofte af dens proveniens – museet modtager således helst genstande, der har en historie at fortælle. Det er derfor et simpelt spørgsmål om faglig vurdering og prioritering, når vi ofte er nødt til at sige nej tak til nogle af de genstande, vi får tilbudt.

På de næste sider viser vi nogle spændende fund fra museets magasin. ►►

◀ Forsiden af museets første protokol fra 1889.

► SARA er Slots- og Kulturstyrelsens nye database til brug for registrering af museernes samlinger. Alle statsanerkendte kulturhistoriske museer har pligt til at indberette til dette centrale register, så det er et af museumsmedarbejdernes centrale værktøjer.

Genstand: Pålstavsdepot

Proveniens: Rævbakken ved Vrå

Datering: Ældre Bronzealder, ca. 1.700-1.100 f.Kr.

Beskrivelse: Det lille depot består af dele af fire pålstave, der er en lang og slank øksetype fra den ældre del af bronzealderen. Pålstavene, der er støbt i bronze, var i meget forskellige bevaringsgrader, men det er tydeligt, at de aldrig har været i anvendelse, da støbegraterne på siden ikke er slebet af.

Hvorfor er det en spændende genstand?

Depotfund er sjældne på arkæologiske undersøgelser, og i kraft af netop fundforholdene har depotet en større udsagnsværdi, end hvis det eksempelvis var fundet på bar mark med metal-detektor. Pålstavene var nedsat i et hul efter en tagbærende stolpe til et stort treskibet langhus fra ældre bronzealder og repræsenterer givetvis en art husoffer. Økserne har som sagt ikke været i anvendelse, så funktionelt har de ikke haft den store betydning i datiden – derimod har de for bronzealdermennesket repræsenteret en enorm materialeværdi.

Genstand: Lerkar

Proveniens: Thorshøj ved Brønderslev

Datering: Yngre stenalder (3.900-3.600 f.Kr.)

Beskrivelse: I forbindelse med en udgravning i 1991 af en langhøj fra tidligneoolitikum fremkom der et stort og rigt gravinventar, der bl.a. bestod af flere utroligt flot dekorerede lerkar. Hvor man ofte på udgravninger kun har fragmenter bevareret, så glimrede denne udgravning ved, at en stor del af keramikmaterialet kunne samles til hele kar.

Hvorfor er det en spændende genstand?

Keramik bliver først introduceret ved overgangen mellem ældre og yngre stenalder, hvor man til gengæld har en meget veludviklet og raffineret keramiktradition. Samtidig er konteksten, som fundet er gjort i, med til at fortælle noget om gravskik, begrebsverden og socialt hierarki i en meget vigtig periode af historien – nemlig da mennesket overgik fra jæger-/samlersamfundet til at være agerbrugere.

Genstand: Pasglas

Proveniens: Sæbygård

Datering: Renæssancen (1536-1660)

Beskrivelse: Ved en arkæologisk undersøgelse på Sæbygård i 1980'erne fremkom en del renæssanceglasskår, der stammede fra såkaldte pasglas. Det er høje, cylinderformede glas med et cirkulært eller polygonalt tværsnit, hvor der på glasset sidder en række systematisk placerede vandrette bånd, der kaldes "pas" – deraf navnet.

Hvorfor er det en spændende genstand?

Glastypen fortæller lidt om hof- og festkultur i renæssancen (danskerne har jo altid været glade for våde varer). Når der blev udbragt skåler til et drikkelag, så skulle man drikke "fra pas til pas", og en tilpas mængde svarede netop til mellemrummet mellem de enkelte bånd på drikkeglassene.

Genstand: Fuglefibula

Proveniens: Asdal

Datering: Sen vikingetid/tidlig middelalder (1050-1150)

Beskrivelse: En fibula (eller et dragtspænde) har den praktiske funktion at holde sammen på klædedragten og er blandt de metalfund, som er hyppigst forekommende blandt detektorfundene. Denne fibula, der er støbt i bronze, har udformning som en stor fugl med markante halefjer. Fuglefibulaer af denne type er almindelige i den tidlige middelalder.

Hvorfor er det en spændende genstand?

I sig selv er fibulaen "bare" et flot detektorfund, men dens udsagnsværdi vokser markant, når man ser systematisk på alle kendte fuglefibulaer. Denne særlige udformning kendes fra flere lokaliteter i Vendsyssel, bl.a. Liver Å-pladsen ved Nørlev og Kærsgård nær Tornby – og så kendes den fra Sydnorge. Fibeltypen er på den måde med til at dokumentere handel, kontakt og samkvem på tværs af Skagerrak i overgangen mellem vikingetid og middelalder.

VENDSYSSEL
HISTORISKE
MUSEUM

Genstand: Jordprøver

Proveniens: Spangkærvej, Hjørring

Datering: ?

Beskrivelse: I forbindelse med mange arkæologiske undersøgelser hjemtages store mængder af jordprøver fra huse, grave og gruber. Her på museet indsamles de i store plastbøtter, der kan rumme ca. 5 liter jord, og som er ganske nemme at stable.

Hvorfor er det en spændende genstand?

Teknisk set er der ikke tale om en egentlig genstand, for jordprøven indgår ikke i museets samlingsdatabase. Det skyldes, at prøverne teknisk set destrueres: Efter hjemtagning floter de – altså vaskes gennem en meget tynd masket si – hvorved man kan indsamle små stykker af bevareret plantemateriale. Disse makrofossiler, som de kaldes, kan efterfølgende blive analyseret i laboratoriet og fortælle os om fortidens afgrøder, husenes indretning og – som noget særligt vigtigt – give os præcise kulstof-14-dateringer.

VENDSYSSEL
HISTORISKE
MUSEUM

Genstand: Atelierkamera

Proveniens: Jernbanegade, Hjørring

Datering: Om 1900

Beskrivelse: Kameraet stammer fra Mathæus Rasmussens atelier, Jernbanegade 3 i Hjørring. Rasmussen overtog fotograf Franz Christensens atelier i Jernbanegade, da Christensen flyttede til en anden adresse i Østergade, og drev virksomheden indtil 1965.

Hvorfor er det en spændende genstand?

Historisk Arkiv har gennem årene indsamlet en omfattende samling af fotografier og negativer fra byens mange fotografer. De dokumenterer en lang periode i byens udvikling og de mennesker, der har boet her. Dette eller lignende kameraer har været anvendt til at tage disse billeder og er med til at fortælle denne historie. Kameraet indgik da også tidligere i udstillingen "150 år i billeder".

VENDSYSSEL
HISTORISKE
MUSEUM

Genstand: Skilderi

Proveniens: Hjørring Kommune

Datering: Første halvdel af 1900tallet

Beskrivelse: Maleri af det gamle rådhus i Hjørring. Maleriet er afleveret til Vendsyssel Historiske Museum af Hjørring Kommune i forbindelse med seneste kommunesammenlægning.

Hvorfor er det en spændende genstand?

Vendsyssel Historiske Museum har en større samling af malerier og tegninger, der dokumenterer byens og de enkelte bygningers udvikling gennem tiden. Sammen med fotografier og kortmateriale kan de danne baggrund for museets arbejde med bevaringsværdige bygninger og kulturmiljøer og kan samtidig illustrere byens forandring i formidlingsmæssige sammenhænge.

VENDSYSSEL
HISTORISKE
MUSEUM

Genstand: Legetøjssoldater

Proveniens: Hjørring

Datering: 1940'erne

Beskrivelse: En større samling tyske legetøjssoldater af mærket Lineol. Har tilhørt en giver fra Hjørring, der har leget med dem som barn. Figurerne forestiller soldater fra den tyske værnemagt.

Hvorfor er det en spændende genstand?

Museet råder over en stor samling af legetøj fra forskellige epoker, der dokumenterer børns leg gennem tiden. Vigtige begivenheder og vilkår afspejles ofte i, hvad børn legede med. Tilsvarende figurer indgår i udstillingen "Vendsyssel Besat", hvor legetøj bl.a. anvendes i formidlingen af forskellige besættelsesrelaterede tematikker vedrørende besættelsens indtryk på børn og unge.

VENDSYSEL
HISTORISKE
MUSEUM

Genstand: Landauer

Proveniens: Hjørring

Datering: 1850-1900

Beskrivelse: Landaueren er en lukket, hestetrukken vogn til persontransport, som museet modtog som gave fra en lokal vognmand i 1956. Den har tidligere været udstillet på Børglum Kloster.

Hvorfor er det en spændende genstand?

Landaueren dokumenterer et stykke lokal transporthistorie og antages stadig at have været i brug op igennem 1900-tallets første halvdel. Det er samtidig en meget stor museumsgenstand, som stiller store krav til korrekt opbevaring og ikke mindst magasinplads. Museet forbedrer således løbende sine magasinforhold for at kunne bevare denne type genstande for eftertiden.

VENDSYSEL
HISTORISKE
MUSEUM

Genstand: Poloskjorte

Proveniens: Strømgade, Hjørring.

Datering: 2010'erne.

Beskrivelse: Poloskjorten stammer fra Svaneapoteket, Strømgade 5 i Hjørring, der lukkede i 2019.

Hvorfor er det en spændende genstand? For mange er denne type poloskjorte fortsat let genkendelig som apotekerens nutidige uniform. Den indgår i en større samling af genstande fra Svaneapoteket, der udgør en samtidsdokumentation af en af de virksomheder, der for nylig er lukket i Hjørring. Den er dermed med til at skabe et tidsbillede af vores samtid, der bliver til fortid i fremtiden.

Museumsbutikken

I museumsbutikken kan du altid finde den perfekte værts- eller venindegave. Vi har hundredvis af specielle og unikke ting at vælge imellem, som du ikke finder andre steder.

KOM IND OG BESØG OS

RUBJERG KNUDE FYR

VENDSYSEL
UNDER
BESÆTTELSEN

BESTANDSBLADE

Læsø Salt

Læsø Salt

Rich's

SCHO-KA-KOLA

KNIVSÆG

GENFORTÆLLINGER OM BESÆTTELSEN

Læsø Salt

Læsø Salt

Læsø Salt

Læsø Salt

Læsø Salt

Læsø Salt

Læsø Salt

Læsø Salt

Læsø Salt

MERETHE
ny butiksbestyrer

To 1	Skærtorsdag
Fr 2	Langfredag
Lø 3	
Sø 4	Påskedag
Ma 5	2. påskedag
Ti 6	
On 7	
To 8	Slægtforskningscafé
Fr 9	Byvandring: Besættelsestidspunkt "Brenner" på Mejsø
Lø 10	Gotisk skriftlæsning
Sø 11	
Ma 12	
Ti 13	Workshop for slægtsforskere
On 14	
To 15	Død og øl
Fr 16	
Lø 17	
Sø 18	
Ma 19	
Ti 20	Forår på Rubjerg Knude Fyr
On 21	
To 22	
Fr 23	
Lø 24	Åbning af gudstjenesten
Sø 25	Fortidsmindedag Tur i Svemnu Offermose Håndarbejdscafé
Ma 26	
Ti 27	Workshop for slægtsforskere
On 28	
To 29	Byvandring for St. Bededag
Fr 30	Bededag
Ma 1	
Ti 2	
On 3	På opdagelse i museets magasiner
To 4	Slægtforskningscafé
Fr 5	
Lø 6	
Sø 7	
Ma 8	
Ti 9	Workshop for slægtsforskere
On 10	
To 11	
Fr 12	
Lø 13	Gotisk skriftlæsning
Sø 14	
Ma 15	
Ti 16	
On 17	Afternoon tea
To 18	
Fr 19	
Lø 20	Podning af æbletræer
Sø 21	
Ma 22	
Ti 23	Workshop for slægtsforskere
On 24	
To 25	
Fr 26	
Lø 27	Forårsrettersyn hos blerne Færedag
Sø 28	Påskeægslagt Håndarbejdscafé
Ma 29	
Ti 30	Den Gamle Købmandsbutik er åben
On 31	

MARTS

APRIL

To 1	Skærtorsdag
Fr 2	Langfredag
Lø 3	
Sø 4	Påskedag
Ma 5	2. påskedag
Ti 6	
On 7	
To 8	Slægtforskningscafé
Fr 9	Byvandring: Besættelsestidspunkt "Brenner" på Mejsø
Lø 10	Gotisk skriftlæsning
Sø 11	
Ma 12	
Ti 13	Workshop for slægtsforskere
On 14	
To 15	Død og øl
Fr 16	
Lø 17	
Sø 18	
Ma 19	
Ti 20	Forår på Rubjerg Knude Fyr
On 21	
To 22	
Fr 23	
Lø 24	Åbning af gudstjenesten
Sø 25	Fortidsmindedag Tur i Svemnu Offermose Håndarbejdscafé
Ma 26	
Ti 27	Workshop for slægtsforskere
On 28	
To 29	Byvandring for St. Bededag
Fr 30	Bededag

MAY

Lø 1	
Sø 2	
Ma 3	
Ti 4	Alsang i Kilden
On 5	Byvandring: Besættelsestidspunkt "Brenner" på Mejsø
To 6	Cykeltur: Kløverstien
Fr 7	
Lø 8	
Sø 9	Tur på museets fredede oldtidsagre Nørre Vørsåhede
Ma 10	
Ti 11	Workshop for slægtsforskere
On 12	
To 13	Kr. himmelfartsdag
Fr 14	
Lø 15	
Sø 16	
Ma 17	
Ti 18	Bunkerne i Hirtshals - 9. batteri ved Nordseen
On 19	
To 20	Rundvisning i urtehaven med spisning
Fr 21	
Lø 22	
Sø 23	Pinsedag
Ma 24	2. pinsedag
Ti 25	Workshop for slægtsforskere
On 26	Bunkerne i Hirtshals - Infanteristøttepunkt "Brenner" på Mejsø
To 27	Naturmødet 2021
Fr 28	
Lø 29	
Sø 30	Håndarbejdscafé
Ma 31	

FEBRUAR

Ma 1	
Ti 2	
On 3	
To 4	Slægtforskningscafé
Fr 5	
Lø 6	Voks-workshop
Sø 7	
Ma 8	
Ti 9	Workshop for slægtsforskere
On 10	
To 11	
Fr 12	
Lø 13	Gotisk skriftlæsning
Sø 14	
Ma 15	
Ti 16	Omnivisning i "Vendsyssel Besat"
On 17	GI. Købmandsbutik
To 18	Vinterferie på VHM
Fr 19	
Lø 20	
Sø 21	Omnivisning i Dødens Teater
Ma 22	
Ti 23	Omv. i "Vendsyssel Besat" Eventyrstimen
On 24	GI. Købmandsbutik Winterskiferie på VHM
To 25	Nat på Museet
Fr 26	
Lø 27	
Sø 28	Håndarbejdscafé

JANUAR

Fr 1	Nytårsdag
Lø 2	
Sø 3	
Ma 4	
Ti 5	
On 6	
To 7	Slægtforskningscafé
Fr 8	
Lø 9	gotisk skriftlæsning
Sø 10	
Ma 11	
Ti 12	Workshop for slægtsforskere
On 13	
To 14	
Fr 15	
Lø 16	
Sø 17	
Ma 18	
Ti 19	
On 20	
To 21	
Fr 22	
Lø 23	
Sø 24	Lav fastelavnstragter uden slynaskine
Ma 25	
Ti 26	Workshop for slægtsforskere
On 27	Kulturfriskadellen
To 28	
Fr 29	
Lø 30	
Sø 31	Håndarbejdscafé

JUNI

Ti 1	
On 2	Nattegale tur i Tollestrup Mose
To 3	
Fe 4	
Lø 5	Grundlovsdag
Sø 6	European Bunker Day Bunkere og pejlere i Skibsbylejren
Ma 7	
Ti 8	Bunkere og pejlere i Skibsbylejren Workshop for slægtsforskere
On 9	
To 10	Broderi som udtryk
Fr 11	
Lø 12	
Sø 13	
Ma 14	
Ti 15	Kystsikring ved Lønstrup Bunkere og pejlere i Skibsbylejren
On 16	
To 17	
Fr 18	Hjørring Dyrskue 2021
Lø 19	
Sø 20	
Ma 21	Fangst i strandkanten
Ti 22	Bunkere og pejlere i Skibsbylejren
On 23	
To 24	
Fr 25	Billaugget slynger honning
Lø 26	Sommeråbningsstider for museet i Hjørring
Sø 27	Omv. på Bunkermuseet Håndarbejdscafé
Ma 28	Fangst i strandkanten
Ti 29	Rubjerg Knude Fyr
On 30	Husmandsstedet i Mosbjerg er beboet.
To 31	

FASTE ARRANGEMENTER, HELE ÅRET RUNDT!

FASTELAVN OG VINTERFERIE

DET GAMLE RÅDHUS

FØRSTE TORSDAG I MÅNEDEN • 14.30-16.30

- 7. JANUAR
- 4. FEBRUAR
- 4. MARTS
- 8. APRIL

SLÆGTSFORSKNINGSCAFÉ

Slægtsforskningscaféen er en aktivitet under Slægthistorisk Forening for Hjørring og Omegn. Den første torsdag i månederne fra september til april, fra 14.30 til 16.30, inviterer foreningen til møde på Det Gamle Rådhus i Hjørring. Møderne omhandler alle slægtsforskningsrelaterede emner. Møderne er åbne for alle, og der kræves ikke medlemskab af foreningen. Mange af deltagerne er nybegyndere udi slægtsforskningen. I gennemsnit besøger omkring 40 til 50 gæster de månedlige møder, og en vigtig begivenhed ved møderne er kaffepausen med småkager, der altid afføder megen snak og mulighed for nye slægtsforskningsbekendtskaber.

Entré: Gratis

DET GAMLE RÅDHUS

ANDEN LØRDAG I MÅNEDEN • 10.00-12.00

- 9. JANUAR
- 13. FEBRUAR
- 13. MARTS
- 10. APRIL

GOTISK SKRIFTLÆSNING

For ca. 150 år siden brugte man gotiske bogstaver på tryk og i håndskrift. De skrevne bogstaver adskiller sig fra de trykte og den senere skråskrift. Derfor er det nødvendigt at kunne læse gotisk håndskrift, hvis man vil studere tekster som f.eks. skøder og skifter. Sådanne tekster af deltagerens egne læser vi i fællesskab i den gotiske studiekreds, som mødes i Rådhuskælderen den 2. lørdag i måneden. Forinden er teksterne rundsendt til deltagerne, så man har mulighed for selv at prøve kræfter med indholdet. Alle er velkomne, og man kan komme på listen med de 15 andre slægtsforskere ved at maile til per.maack@andersen.mail.dk

Entré: Gratis

HISTORISK ARKIV

ANDEN OG FJERDE TIRSDAG I MÅNEDEN • 09.00-12.00

- 12. + 26. JANUAR
- 9. + 23. FEBRUAR
- 9. + 23. MARTS
- 13. + 27. APRIL
- 11. + 25. MAJ
- 8. JUNI

WORKSHOP FOR SLÆGTSFORSKERE

Workshoppen startede for tre år siden på initiativ af Gerda Jensen og Kurt E. Christensen. Anden og fjerde tirsdag i måneden kl. 9-12 indbydes nye og garvede slægtsforskere for at arbejde med deres interesse. Det er en gratis aktivitet, hvor arkivet giver kaffe, og samværet består i at hjælpe hinanden med at komme ind i de rigtige arkivalier via internettet. Alle medbringer deres computer, og det er en fordel at have et slægtsprogram i denne. Da både Gerda og Kurt bruger slægtsprogrammet Legacy, er det kun dette program, som der bliver undervist i brugen af. I fællesskab hjælper gruppen med at løse de problemer, man støder på.

Entré: Gratis

VENDSYSSEL HISTORISKE MUSEUM

SIDSTE SØNDAG I MÅNEDEN • 12.00-16.00

- 31. JANUAR
- 28. FEBRUAR
- 28. MARTS
- 25. APRIL
- 30. MAJ
- 27. JUNI
- 25. JULI

HÅNDARBEJDSCAFÉ

Sidste søndag i måneden lukker museumscaféen op for Håndarbejdscafé: 4 timer i træk inkl. Afternoon Tea, små lækre sandwiches, scones og søde lækkerier med te og kaffe ad libitum. Her har du mulighed for at fordybe dig i at hækle/strikke eller brodere sammen med andre, der deler samme interesser. Kan du hækle, eller har du lyst til at lære fra dig? Har du lyst til at lære at hækle? Så er Vendsyssel Historiske Museums faste Håndarbejdscafé lige stedet, uanset om du er garvet hækler eller helt nybegynder. Der er ikke decideret undervisning, men vi hjælper hinanden, uanset hvilket niveau man er på.

Entré: 75 kr. Tilmelding nødvendig på tlf: 96 24 10 50

VENDSYSSEL HISTORISKE MUSEUM

SØNDAG D. 24. JANUAR • 11.00-15.00

LAV FASTELAVNSDRAGTER UDEN SYMASKINE

I år fejrer vi den gamle fastelavnstradition med en kostumeworkshop. Har du lyst til at lave dit eget kostume uden brug af symaskine? Vi viser dig, hvordan du kan få det flotteste kostume ud af t-shirts. Medbring 2 t-shirts, som må klippes i. Der vil naturligvis være mulighed for at købe fastelavnsskiver og drikkevarer.

Tilmelding: Senest den 15. januar 2021 på 30388650

Entré: Gratis for børn ifølge med voksne, der betaler almindelig entré til museet.

VENDSYSSEL HISTORISKE MUSEUM

ONSDAG D. 27. JANUAR • 17.00-18.30

KULTURFRIKADELLEN

Kultur og aftensmad i en mundfuld. Årets kulturfrikadelle står i uhygens tegn. På Vendsyssel Historiske Museum har vi masser af knogler og skeletter fra både dyr og mennesker. Efter at vi har spist, går vi en tur i museets udstillinger, hvor vi hører de uhyggelige historier om museets skeletter. I oldtiden levede der både bjørne, mammutter og urokser i Danmark, og på museet har vi knogler fra disse dyr, der er flere tusinde år gamle. Hvis I tør, møder vi også en kvinde, som blev ofret i mosen for 1700 år siden, og morderen Thomas Bisp, der blev henrettet i Hjørring Bjerge i 1822.

Tilmelding: place2book.com/sw2/sales/i1c wd587wi

Entré: 40 kr. - børn op til 18 år gratis

LANDSKABS- OG LANDBRUGSMUSEET

LØRDAG D. 6. FEBRUAR • 10.00-12.00

VOKS-WORKSHOP

Foreningen Bilaugget v/ Landskabs- og Landbrugsmuseet afholder Voksworkshop, hvor der fremstilles voksstof, håndcreme og andre produkter af voks.

Pris: Arrangementet er gratis. En materialepris afregnes med bilaugget. Hvis man ønsker at se resten af museet, betales der entré.

Entré: Gratis, men der er materialepris.

VENDSYSSEL HISTORISKE MUSEUM

TIRSDAG - FRERDAG: 16. - 19. OG 23. - 26. FEBRUAR • 11.00-16.00

VINTERFERIE PÅ VENDSYSSEL HISTORISKE MUSEUM

I skolernes vinterferie i ugerne 7 og 8 åbner Vendsyssel Historiske Museum dørene for en lang række specielle aktiviteter. Hold øje med museets hjemmeside, facebook og dagspressen for nærmere information om de enkelte arrangementer og aktiviteter.

Entré: 80 kr. (alm. entre), børn op til 18 år gratis. Fordelspris: 60 kr.

OMVISNINGER OG MASSER AF SKELETTER

NAT, TE, MAGASIN OG HAVE

VENDSYSSEL HISTORISKE MUSEUM **TIRSDAG D. 16 OG 23. FEBRUAR • 14.30-15.30**

OMVISNING I UDS STILLINGEN "VENDSYSSEL BESAT"

Kom på en guidet tur i museets nye udstilling "Vendsyssel Besat", hvor museumsinspektør Jens-Christian Hansen fortæller om udstillingens tilblivelse og knytter en række anekdoter til de emner, der indgår i fortællingen om landsdelen gennem de fem år, besættelsen varede. Her er der både mulighed for at få historien om, hvorfor Vendsyssel var så vigtig for besættelsesmagten, og samtidigt også at få indblik i, hvordan man vælger emner til en udstilling, når man vil skabe en sammenhængende fortælling om et så komplekst emne som Anden Verdenskrig.

Entré: almindelig entré til museet.

VENDSYSSEL HISTORISKE MUSEUM **TIRSDAG - FRERDAG: 16. - 19. OG 23. - 26. FEBRUAR • 11.00-15.00**

DEN GAMLE KØBMANDS-BUTIK HAR ÅBENT

Oplev den ægte gammeldags købmandsstemning fra en svunden tid, hvor selvbetjeningen ikke var opfundet endnu. Gør et godt køb og få en god snak med museets professionelle købmænd, der står klar til at fortælle om handel i gamle dage og er garanteret for god, personlig betjening. Her kan købes spegepølser, slik og meget andet godt, der huskes fra gamle dage. Den gode og personlige service er endda helt gratis!

Entré: Gratis adgang til købmandsbutikken. Almindelig entré til resten af museet.

VENDSYSSEL HISTORISKE MUSEUM **SØNDAG D. 21. OG ONSDAG D. 24. FEBRUAR • 14.00-15.00**

DØDENS TEATER

Tag en tur med museumsinspektør Sidsel Wåhlin ind i jernalderens vilde trosverden og hør, hvorfor man ofrede mennesker i mosen. En tidsrejse for hele familien.

Tilmelding nødvendig.

Entré: 80 kr. Fordelspris: 60 kr.

VENDSYSSEL HISTORISKE MUSEUM **TIRSDAG D. 23. FEBRUAR • 15.00-16.30**

EVENTYRTIMEN

Kom og hør fortællinger om gamle dage. Hjørring gemmer på mange spændende historier. Hør blandt andet om, hvorfor Thomas Bisp mistede sit hoved, og se hans kranie. Vi hygger og drikker varm kakao med skumfiduser.

Tilmelding: Senest den 22. februar 2021 på 30388650

Entré: Gratis, men 25 kr. for kakao med skumfiduser

VENDSYSSEL HISTORISKE MUSEUM **TORS DAG D. 25. FEBRUAR • 19.00-21.00**

NAT PÅ MUSEET

Hvad sker der på museet, når det er lukket, og mørket falder på? Gennem tiden har mange fortalt, at der kommer mærkelige lyde på museet, når det er mørkt. Kom og hør de spændende historier om museets skeletter og tidligere beboere. Hvis du tør. Museet er mørklagt, så husk en lommelygte. **Der vil være to rundvisninger** hhv. kl. 19.15 og 20.15. Rundvisningen varer ca. 30 minutter. Anbefalet alder fra 10 år. Begrænset antal pladser. Prisen er inkl. en uhyggelig slikpose. Cafeen er åben.

Tilmelding: Senest den 19. februar på 30388650

Entré: 25 kr. pr. barn

MUSEETS MAGASINER **ONSDAG D. 3. MARTS • 19.00-20.30**

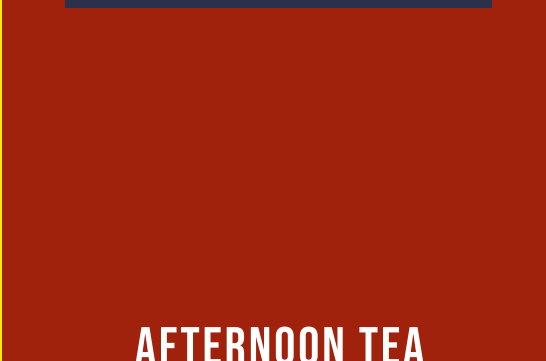
PÅ OPDAGELSE I MUSEETS MAGASINER

Vidste du, at størstedelen af Vendsyssel Historiske Museums samling slet ikke er udstillet? Som statsanerkendt museum er vi forpligtet til at bevare museumsgenstandene for eftertiden, og de bliver kun lejlighedsvis taget frem til forskellige udstillinger. Denne aften har du mulighed for at komme bag kulisserne og se museets magasin på Fanøvej. Registratør Peter Gravers Nielsen fortæller om registrering, indsamling og bevaring af genstandene og viser udvalgte genstande frem på magasinet.

Adresse: Fanøvej 4, 9800 Hjørring

Entré: 80 kr. Fordelspris: 60 kr.

VENDSYSSEL HISTORISKE MUSEUM **TORS DAG D. 18. MARTS • 16.00-18.00**

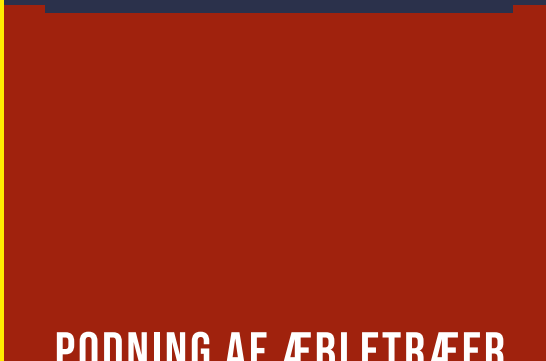
AFTERNOON TEA

Hvad er mere britisk end Afternoon Tea og tweed? Denne eftermiddag i museumscaféen begynder med et appetitvækkende foredrag om Hjørrings måske mest kendte bærer af tweedjakkesæt, den tidligere museumsleder Holger Friis (1891-1986). Herefter nydes den ægte, ærke-britiske Afternoon Tea i museumscaféen. Hvis du er iført tweed, får du en pose scones med hjem!

Tilmelding: Senest den 10. marts på 30388650. Betaling ved tilmelding.

Entré: 75 kr.

LANDSKABS- OG LANDBRUGSMUSEET **LØRDAG D. 20. MARTS • 13.00-15.00**

PODNING AF ÆBLETRÆER

Her kan du medbringe kviste fra dit favorit-æbletræ eller en kvist fra din barndoms æbletræ og lære at pøde dem på en ny grundstamme. Således kan du få et nyt æbletræ, med en spændende historie, til at vokse i din egen have. Du kan også på denne måde lave en spændende og unik gave. Alle kan lære det. Det er naturvejleder Carsten Hansen, som mange kender fra tv, der vil undervise og hjælpe dig med at lave dit eget æbletræ. Et træ, der kan blive en voksende glæde.

Entré: 50,- plus betaling for podemateriale

BIER, FÅR OG KØBMÆND

BYVANDRING, RUBJERG, DØD OG ØL

FOR BØRN

LANDSKABS- OG LANDBRUGSMUSEET

LØRDAG D. 27. MARTS • 13.00-16.00

Kom og se vores nyfødte lam. Netop nu har mange af vores klitfår læm-met, og der er mange lam at kigge på. Oplev lammene, når de lystigt hopper over græstuerne, og når de dier hos fårene. Du kan klappe et lam og mærke den bløde pels. Der vil også blive vist fåreklipping, og du kan få uld med hjem til hobbybrug. Der vil blive mulighed for smagsprøver af lammekød ved bålet. Tag børn og børnebørn med.

FÅREDAG

Entré: 50 kr. - børn op til 18 år gratis

LANDSKABS- OG LANDBRUGSMUSEET

LØRDAG D. 27. MARTS • 10.30 OG 14.00

FORÅRSEFTERSYN HOS BIERNE

I dag ser Bilaugget v/ Landskabs- og Landbrugsmuseet til bierne efter vinteren - "Det lille forårseftersyn". Derudover er der ilodning af voks i tavlerne, og samme dag er der opstart af bikursus.

Entré: Gratis

VENDSYSSEL HISTORISKE MUSEUM

SØNDAG D. 28. MARTS • 12.00-15.00

Kom og vær med til æggejagt i vores hyggelige have. Påskeharen har været på spil. Kan du finde gemmestederne? Vores cafe er naturligvis åben, her har du mulighed for at købe hjemmebagt kage og drikkevarer.

PÅSKEÆGSJAGT

Entré: 80 kr. - børn op til 18 år gratis

VENDSYSSEL HISTORISKE MUSEUM

TIRSDAG D. 30. MARTS TIL FREDAG D. 2. APRIL • 11.00-15.00

DEN GAMLE KØBMANDSBUTIK HAR ÅBENT

Oplev den ægte gammeldags købmandsstemning fra en svunden tid, hvor selvbetjeningen ikke var opfundet endnu. Gør et godt køb, og få en god snak med museets professionelle købmænd, der står klar til at fortælle om handel i gamle dage og er garanter for god, personlig betjening. Her kan købes spegepølser, slik og meget andet godt, der huskes fra gamle dage. Den gode og personlige service er endda helt gratis!

Entré: Gratis adgang til købmandsbutikken. Almindelig entré til resten af museet.

HJØRRING

FREDAG D. 9. APRIL • 14.30-16.30

BYVANDRING: BESÆTTELSESTIDENS HJØRRING - 1

Den 9. april og 5. maj afholder Vendsyssel Historiske Museum to forskellige byvandring med fokus på besættelsestidens Hjørring. Undervejs besøger vi forskellige steder, der har en særlig betydning, og hører både anekdoter og dramatiske historier fra besættelsesårene. Byvandringen varer ca. 1½ time. Efter byvandringen serveres der erstatningskaffe og bagværk fra besættelsestiden i museumscaféen. Herefter er der mulighed for at se museets nye udstilling "Vendsyssel Besat" på museet. Mødested: Vendsyssel Historiske Museum, Museumsgade 3, Hjørring.

Entré: 115,- kr. for byvandring og kaffe.

VENDSYSSEL HISTORISKE MUSEUM

TORSDAG D. 15. APRIL • 19.00-21.00

DØD OG ØL

Et lock-in-arrangement. Tag en aften låst inde i "Dødens Teater" med kraniedamen Sidsel Wåhlin og hendes elskede moseskeletter. Efter en tur i udstillingen fortsætter arrangementet med en øl, snacks og snak om menneskeofringer m.m. Arrangementet er kun for personer over 18 år. Tilmelding nødvendig på sw@vhm.dk

Entré: 175 kr. inklusiv entré og øl. Tilmelding nødvendig. Fordelspris: 140 kr.

RUBJERG KNUDE

TIRSDAG D. 20. APRIL • 19.00-21.00

FORÅR PÅ RUBJERG KNUDE

Det store drama på Knuden fortsætter. Her hersker naturkræfterne. Hvis vejret er til det, går vi ned på stranden ved Grønne Rende for at opleve Knuden fra dens mest storslåede side. Alternativt går vi ind i plantagen. Turen kræver godt bentøj og solidt fodtøj. Tag aftenkaffen med. Arrangementet er arrangeret i samarbejde med DN i Hjørring. Adresse: P-plads ved Fyrvejen.

Entré: gratis

LANDSKABS- OG LANDBRUGSMUSEET

LØRDAG D. 24. APRIL • 10.00-12.00

ÅBNING AF BIGÅRDEN

I dag er det tid til "Det store forårseftersyn", hvor der er aktivitet i bigården. Herefter mødes Bilaugget for at se til bierne hver mandag kl. 19.00 fra den 3. maj på nær 2.pinsedag (her er det tirsdag efter pinse at der bliver set til bierne).

Entré: arrangementet er gratis, hvis man ønsker at se resten af museet, betales der entré.

UD I NATUREN

CYKLER, OLDTID OG BESÆTTELSEN

SVENNUM

SØNDAG D. 25. APRIL • 14.00-15.15

**TAG
HUNDEN
MED**

**TUR I SVENNUM OFFERMOSE
OG LANDSKABET OMKRING**

Et hund- og kulturarrangement i anledning af den nationale Fortidsmindedag. Tag hunden med på kulturtur. Vi går ca. 2 kilometer, mens museumsinspektør Sidsel Wählin fortæller om landskabet og den oldtidshistorie, det rummer.
Adresse: Svenum Planteskole, Hellumvej 28, 9740 Jerslev J.
Tilmelding nødvendig til sw@vhm.dk

Entré: 80 kr. Fordelspris: 60 kr.

VENDSYSEL

SØNDAG D. 25. APRIL

FORTIDSMINDEDAG 2021

Den 25. april er der landsdækkende Fortidsmindedag, hvor museerne landet over, i regi af Slots- og Kulturstyrelsen, sætter fokus på de fredede og bevaringsværdige fortidsminder. I hele landet er der over 30.000 fredede fortidsminder, der vidner om vore forfædres liv og færden. En stor del af disse er gravhøje, men også velbevarede bopladser, broer, bygninger, voldsteder og ødekirker med meget mere udgør det store korpus af fortidsminder. Vendsyssel Historiske Museum planlægger i den forbindelse nogle kulturhistoriske vandreture i landsdelen både formiddag og eftermiddag. Hold øje med museets facebookside, hjemmeside og dagspressen for nærmere information.

Entré: Gratis

HJØRRING

TORSdag D. 29. APRIL • 19.00-21.00

**BYVANDRING FØR
ST. BEDEDAG**

For ca. 200 år siden var det skik i København at markere Store Bededagsaften med en spadseretur på byens fæstningsvolde, før man vendte hjem og spiste de traditionelle hveder til aftenteen. Godt nok har Hjørring aldrig været en fæstningsby, men byen har alligevel en vold – dog med en ganske anden historie. Tag med museets direktør Anne Dorthe Holm på byvandring denne dejlige forårsaften og hør om traditionen med at spise hveder aftenen før Store Bededag, om volden i parken Christiansgave og om andre aspekter af byens spændende historie. Turen slutter ved museet, hvor der serveres kaffe/te med hveder i museumscafeen. Vandringen varer en time fra 19 til 20.

Entré: 80 kr. inkl. kaffe/te med varme hveder. Fordelspris: 60 kr.

VENDSYSEL HISTORISKE MUSEUM

TIRSDAG D. 4. MAJ • 19.00-20.30

I anledning af 75-året for Danmarks befrielse afholdes over hele landet en række fællessangs-arrangementer. I Hjørring kan man komme og synge med, når der afholdes "Alsang i Kilden". Formålet er at samle folk i fællessang og sætte fokus på medborgerskab, demokrati og frihed. Gennem sang, musik og taler sættes fokus på lokalhistorien omkring besættelsestiden. Men blikket rettes også fremad, så begrebet frihed bliver gjort aktuelt og vedkommende i den verden vi lever i i dag. Det bliver en aften med mange nye møder mellem mennesker for at styrke oplevelsen af samhørighed, fællesskab og det "gode liv" her, hvor vi bor. Der er mulighed for fællesspisning som optakt til arrangementet.
Adresse: Friluftsscenen, Skt. Knuds Kilde, Hjørring
Entré: gratis

ALSANG I KILDEN

HJØRRING

ONSDAG D. 5. MAJ • 17.30-20.00

**INKL.
FÆLLES-
SPISNING**

**BYVANDRING:
BESÆTTELSESTIDENS
HJØRRING - 2**

Den 9. april og 5. maj afholder Vendsyssel Historiske Museum to forskellige byvandring med fokus på besættelsestidens Hjørring. Undervejs besøger vi forskellige steder, der har en særlig betydning, og hører både anekdoter og dramatiske historier fra besættelsesårene. Byvandringen varer ca. 1½ time. Efter byvandringen er der fællesspisning i museumscafeen, hvor publikum har mulighed for at smage en af besættelsestidens retter. Herefter er der mulighed for at se museets nye udstilling "Vendsyssel Besat" på museet.
Mødested: Vendsyssel Historiske Museum, Museumsgade 3, 9800 Hjørring.

Entré: 135,- kr. for byvandring og spisning.

HJØRRING

ONSDAG D. 6. MAJ • 19.00-21.00

CYKELTUR: KLØVERSTI

Forårsaften med cykeltur på Kløverstien i Hjørring. Det er den naturskønne 10 km rute som følges. På turen gøres der nogle stop, med fortælling. Der gøres også et stop hvor du kan nyde din medbragte aftenkaffe.
Adresse: Springvandspladsen foran rådhuset.

Entré: Gratis

SÆBY

SØNDAG D. 9. MAJ • 14.00-15.30

**TAG
HUNDEN
MED**

**TUR PÅ MUSEETS
FREDEDE OLDTIDS AGRE
NØRRE VORSÅHEDE**

Et hund- og kulturarrangement. Tag hunden med på kulturtur. Vi går ca. 3 km med pauser, hvor oldtidslandskabet levendegøres af museumsinspektør Sidsel Wählin.
Adresse: Mødested nær Mariendalsvej 7, 9300 Sæby (vær opmærksom på ikke at blokere vejen eller parkere på folks grund).
Tilmelding nødvendig til sw@vhm.dk.

Entré: 80 kr. Fordelspris: 60 kr.

HIRTSHALS MUSEUM

ONSDAG D. 19. MAJ • 19.00-21.00

**BUNKERNE I HIRTSHALS -
9. BATTERI VED NORDSØEN**

Hirtshals er siden 1945 vokset ud over de tyske anlæg fra besættelsestiden. Det kan være svært at få overblik over anlæggene, som foruden det kendte 10. batteri ved Fyret også omfatter 9. Batteri ved Nordsøen på Willemoesvej. Dertil kommer tre infanteristøttepunkter mellem de to batterier, anlæg omkring forstærkeren i Hjørringgade og en modstandsrede ved havnens Vestbassin. På de to ture, der starter og slutter ved Hirtshals Museum, besøges 9. Batteri og infanteristøttepunktet på Nejst. Turen er på 3 km.
Mødested: Hirtshals Museum, Sophus Thomsensgade 6, 9850 Hirtshals
Tilmelding: bunkergruppen@vhm.dk

Entré: 50 kr. Fordelspris: 40 kr.

URTER, FUGLE, NATUR OG BUNKERE

BIER, BUNKERE, BRODERI OG KYSTEN

INKL. FÆLLES-SPISNING

VENDSYSSEL HISTORISKE MUSEUM **TORS DAG D. 20. MAJ • 16.00-19.00**

Kom og besøg vores hyggelige urtehave. Efter en rundvisning i urtehaven får vi besøg af kogekone Birthe Nielsen, som har forkælet gæsterne i Thorshøj Selskabslokaler igennem 33 år. Hun vil servere lækker mad med urter fra vores have og fortælle om, hvordan du bedst muligt bruger og opbevarer dem.
Tilmelding: Senest den 11. maj på 30388650. Betaling ved tilmelding.

RUNDVISNING I URTEHAVEN MED SPISNING

Entré: 95 kr.

LANDSKABS- OG LANDBRUGSMUSEET **LØRDAG D. 5. OG 26. JUNI • 09.00-12.00**

I dag kan man se, hvordan Bilaugget v/Landskabs- og Landbrugsmuseet i Mosbjerg slynger honning, om naturen vil. Der er også rig mulighed for samtidig at nyde naturen i området, og man er velkommen til at medbringe madkurv og få en fin familietur ud af det. Bilaugget sælger naturligvis også den nyslyngede honning!

BILAUGET SLYNGER HONNING

Entré: Arrangementet er gratis, hvis man ønsker at se resten af museet, betales der entré.

HIRTSHALS MUSEUM **ONSDAG D. 26. MAJ • 19.00-21.00**

Hirtshals er siden 1945 vokset ud over de tyske anlæg fra besættelsestiden. Det kan være svært at få overblik over anlæggene, som foruden det kendte 10. batteri ved Fyret også omfatter 9. Batteri ved Nordsøen på Willemoesvej. Dertil kommer tre infanteristøttepunkter mellem de to batterier, anlæg omkring forstærkeren i Hjørringgade og en modstandsrede ved havnens Vestbassin. På de to ture, der starter og slutter ved Hirtshals Museum, besøges 9. Batteri og infanteristøttepunktet på Nejst. Turen er på 3 km.
TILMELDING: bunkergruppen@vhm.dk

BUNKERNE I HIRTSHALS: INFANTERISTØTTEPUNKT "BRENNER" PÅ NEJST

Entré: 50 kr. Fordelspris: 40 kr.

HJØRRING **SØNDAG D. 6. JUNI OG TIRSDAG D. 8., 15. OG 22. JUNI • 19.00-21.00**

Få dage efter besættelsen af Danmark d. 9. april 1940 begyndte den tyske marine at opstille lytte- og pejleapparater ved Skibsby. Det blev begyndelsen til Marine Peil Hauptstelle, Hjørring – den eneste hovedpejlestation i Danmark. Efterhånden fik man også en omfattende udviklings- og forsøgsvirksomhed i Skibsby. Lejren blev beskyttet af en pansergrav, minefelter, pigtråd, antiluftskyts, kanoner og maskingeværer. På turen fortæller vi om pejlerne og bunkerne. Turen er på 3 km.
Mødested: P-pladsen over for Politihundeforeningens klubhus på Ulvkjærvej 113, 9800 Hjørring
Tilmelding: bunkergruppen@vhm.dk

BUNKERE OG PEJLERE I SKIBSBYLEJREN

Entré: 50 kr. Fordelspris: 40 kr.

HIRTSHALS **ONSDAG D. 2. JUNI**

Der er igen Naturmøde i Hirtshals. Her kan du mødes med alle de andre, som også interesserer sig for naturen – lige fra forskeren over landmanden til lystfiskeren og hundelufteren. Vi skal debattere, opleve, føle, smage og lære om naturen. Blive klogere på, hvad naturen betyder for os – og for alle de andre.
Læs mere her: naturmoedet.dk

NATURMØDET

Entré: gratis

VENDSYSSEL HISTORISKE MUSEUM **TORS DAG D. 10. JUNI • 16.00-18.00**

Broderi har i de seneste år fået en renæssance. Efter et kort oplæg vil konstruktør og højskolelærer Lene Schøning fra Vrå Højskole fortælle og vise eksempler på broderi som udtryk. Derefter vil der blive serveret et let traktement.
Tilmelding: Senest den 31. maj på 30388650. Betaling ved tilmelding.

BRODERI SOM UDTRYK

Entré: 95 kr.

VENDSYSSEL HISTORISKE MUSEUM **ONSDAG D. 2. JUNI • 20.00-22.00**

I Hjørring Kommune er der oprettet tre "Spor i Landskabet" (læs mere på: <https://spor.dk/sporene/nordjylland/tollestrup-mose>). Sporet blev anlagt i 2003-04. Turen er en aftentur ad sporet ud i landskabet, hvor nattergalen er fast ynglefugl. Vi lytter til den dejlige fuglesang og ser på engens blomster.
Der er flere fugtige steder, så gummistøvler anbefales. Alle er velkomne.
Adresse: Hos Orla Nielsen, Mosevej 16, Tollestrup

NATTERGALETUR I TOLLESTRUP MOSE

Entré: gratis

LØNSTRUP **TIRSDAG D. 15. JUNI • 17.00-18.30**

Kystsikring ved Lønstrup - hvad gør kommunen, og hvilken natur er her? Havet nedbryder kysten ved Lønstrup. I en periode på ca. 200 år rykkede kysten hvert år i gennemsnit 1,3 meter tilbage. Efter en voldsom storm i 1981 kom havet helt ind til redningshuset, og herefter begyndte man at kystsikre.
Specialkonsulent Thomas Lomholt fra Hjørring Kommune vil på en vandretur fortælle om, hvor, hvordan og hvorfor der kystsikres og ikke kystsikres. Naturvejleder Jakob Kofoed vil undervejs fortælle om klintens tilblivelse, planter og dyr.
Mødested: Bådepladsen i Lønstrup

KYSTSIKRING VED LØNSTRUP

Entré: gratis

MASSER AF BUNKERE

BUNKERMUSEET HIRTSHALS, BANGSBO FORT, LØKKEN, BATTERI BUNKEN SKOV OG SKIBSBYLEJREN

EUROPEAN BUNKER DAY

SØNDAG D. 6. JUNI

I slutningen af maj og begyndelsen af juni sættes der hvert år internationalt fokus på den fælles europæiske historie, som levnene fra Atlantvolden repræsenterer. Det sker gennem afholdelse af "European Bunker Day", hvor forskellige arrangementer finder sted på bunkermuseer i Norge, Danmark, Tyskland, Holland, Belgien, Frankrig og på Kanaløerne. For Danmarks vedkommende deltager Vendsyssel Historiske Museum sammen med Museum Thy og Nordjyllands Kystmuseum, i og med at disse museer alle har museumsafdelinger indrettet i tyske forsvarsanlæg fra 2. Verdenskrig.

• **KL. 10.00** er der omvisning på **BUNKERMUSEET HIRTSHALS** v/Chrestina Dahl fra Fyret 3, 9850 Hirtshals. Turen koster 50 kr.

På denne tur skal vi rundt i det gamle tyske 10. Batteri, og der vil her blive fortalt om, hvordan udviklingen i krigen på de fjerne fronter afspejlede sig i udbygningen af forsvaret i Hirtshals, hvor Hirtshals Havn, der var et vigtigt led i forsyningslinjerne til Norge, skulle beskyttes. Ligeledes vil der blive fortalt om hverdagen for såvel de tyske soldater og de lokale, der fik tyskerne tæt ind på livet, som for de talrige danskere, der arbejdede på den byggeplads, som forsvarsanlæggene jo også var. Vi går en tur i området og ser på såvel kanonstillinger som ammunitionsbunkere, løbegrave, køkkenbunker, hospitalsbunker og originale tyske malerier i bunkerne.

• **KL. 13.00** kan du tage på omvisning på **BANGSBO FORT** v/ Kenneth Kristensen fra Understedvej 21, 9900 Frederikshavn. Turen er gratis. Allerede i april og maj 1940 placerede den tyske marine kyst- og luftværnsbatterier på de høje bakker syd for Frederikshavn. Deres opgave var at sikre den vigtige havn og indsejling til samme. I forbindelse med opbygningen af Atlantvolden fra 1942 blev batterierne på bakken, som samtidig blev udvidet med radarstation og kommandoenheder, udbygget med 70 betonanlæg. I 1945 valgte det nye danske søværn at genanvende hele befæstningen til at sikre anvendelse af samme havn. Gå med guide på rundvisning under jorden i nogle af fortets mange bunkere. Få historien om det enorme befæstningsanlæg, og hvordan det indgik i Atlantvolden.

• **KL. 14.00** begynder en omvisning i **LØKKEN** v/Poul Wilhelmsen fra Løkken Kirke, Præstevangen 2, 9480 Løkken. Turen koster 30 kr. I Løkken fortæles om den tyske besættelse og de bygninger, der blev brugt som kaserner. Forudsætningen for Atlantvolden gennemgås, og selve byggeriet med dansk arbejdskraft omtales. Rommels inspektion i 1943 nævnes og hans rapport til Hitler. De tyske flygtninge og hjemstavnsfordrevne og deres skæbne. Der inddrages autentiske beretninger om dem. De danske bunkere/beskyttelsesrum gennemgås, og CB tjenesten i den forbindelse

omtales. Det tilrettelægges som en vandring fra Løkken Kirke ud til bunkerne og rundt i byen. En tur på ca. 3,5 km.

• **KL. 14.00** er der omvisning i de ellers aflåste og utilgængelige bunkere i **HANSTHOLM** v/Jens Andersen fra Molevej 29, 7730 Hanstholm. Turen er gratis.

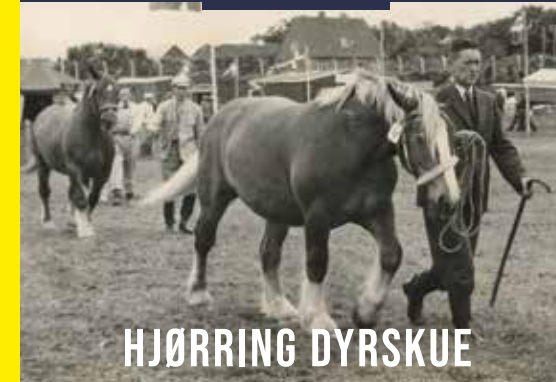
• **KL. 17.00** er der omvisning i **BATTERI BUNKEN SKOV** v/Kenneth Kristensen fra Rastepladsen ved Bunken Strand Camping, Ålbækvej 288, 9982 Ålbæk. Turen er gratis. Batteri Bunken Skov er historien om et af de meget små og næsten usynlige befæstningsanlæg i den tyske Atlantvold i Nordjylland. Batteriet blev opført sent i krigen, og i en udførelse der var meget beskeden i forhold til de almindelige anlæg. Egentlig er historien om batteriet ret mager, og nogen vil endda sige uinteressant. Der er dog en ting, der kan ændre den holdning, nemlig et besøg på batteriet i dag. Med historien fortalt og oplevelsen af de små betonanlæg, bevarede løbegrave og fundamentboltene til batteriet kanoner, som stadigvæk stikker op af betonen, bliver batteriets betydning lige så væsentlig som for de store anlægs vedkommende. Og så ligge det hele gemt i en enestående natur, hvor det i dag er svært at forholde sig til en krig for mange år siden. Sidst, men ikke mindst blev der udført et 1. klasses dansk spiongearbejde, da tyskerne byggede batteriet. Alt det vil Formidler ved Kystmuseet Kenneth Kristensen fortælle om på denne bunkertur.

• **KL. 19.00** er der omvisning i **SKIBSBYLEJREN** v/ Jens Gerstrøm fra P-pladsen over for Politihundeforeningens klubhus på Ulvkjærvej 113, 9800 Hjørring. Turen koster 50 kr., og tilmelding er nødvendig til bunkergruppen@vhm.dk. Få dage efter besættelsen af Danmark d. 9. april 1940 begyndte den tyske marine at opstille lytte- og pejleapparater ved Skibsbj. Det blev begyndelsen til Marine Peil Hauptstelle, Hjørring – den eneste hovedpejlestation i Danmark. Efterhånden fik man også en omfattende udviklings- og forsøgsvirksomhed i Skibsbj. Lejren blev beskyttet af en pansergrav, minefelter, pigtråd, antiluftskyts, kanoner og maskingeværer. På turen fortæller vi om pejlerne og bunkerne. Turen er på 3 km.

Se mere på vhm.dk

DYRSKUE, KRABBER OG SOMMERTID

HJØRRING

HJØRRING DYRSKUE

FREDAG D. 18. OG LØRDAG D. 19. JUNI

Se program på vhm.dk og dagspressen op til arrangementet.

Entré: der er entré til dyrskuet

LØNSTRUP

ONSDAGE D. 21. JULI OG 28. JULI • 13.00-16.00

Denne eftermiddag kan familiens medlemmer være aktive sammen på stranden ved Lønstrup. Her kan du låne et rejstrygenet, og med det i hånd kan du fange rejer og småfisk. Herudover fanger vi nok nogle krabber. Fangsten samles i et lille akvarium, og der fortælles om fangsten. Adresse: Bådepladsen i Lønstrup
Medbring: Badetøj og drikkevarer, kaffe/te.

Entré: Gratis

FOR BØRN

FANGST I STRANDKANTEN

VENDSYSSEL HISTORISKE MUSEUM

UGE 26 TIL 31 • 11.00-16.00

SOMMERÅBNINGSTIDER

Museet har sommeråbent alle dage undtaget mandage i skolernes sommerferie, fra lørdag den 26. juni, søndag den 27. juni samt tirsdag – søndag i uge 26-31, klokken 11 til 16.

Entré: 80 kr. Fordelspris: 60 kr.

STOR Udstilling MED LÆKRE ITALIENSKE KLINKER

Bestil **GARANTBUSSEN** eller lån prøver med hjem

www.garant.nu
Garant Hjørring
Frederikshavnsvej 83
9800 Hjørring · 98 92 02 75

Garant
Tæpper Gulve Gardiner

KØBMÆND, BUNKERE OG FYRET

VENDSYSSEL HISTORISKE MUSEUM

UGE 26 TIL 31 • 11.00-15.00

**DEN GAMLE KØBMANDS-
BUTIK HAR ÅBENT**

Oplev den ægte, gammeldags købmandsstemning fra en svunden tid, hvor selvbetjeningen ikke var opfundet endnu. Gør et godt køb, og få en god snak med museets professionelle købmænd, der står klar til at fortælle om handel i gamle dage og er garanter for god, personlig betjening. Her kan købes spegepølser, slik og meget andet godt, der huskes fra gamle dage. Den gode og personlige service er endda helt gratis!
Dato: Lørdag den 26. juni, søndag den 27. juni samt tirsdag - søndag i uge 26-31.

Entré: Gratis adgang til købmandsbutikken. Almindelig entré til resten af museet.

BUNKERMUSEET

SØNDAG-TORSDAG I UGE 26 - 31 • 14.00-15.30

**ØMVISNINGER PÅ
BUNKERMUSEET**

Søndag til torsdag i skolernes sommerferie kan du blive klogere på de tyske bunkeranlæg i Hirtshals, som var meget stærkt befæstet under Anden Verdenskrig. Kom med rundt til nogle af de 70 lokaliteter, der er i tyskernes gamle 10. Batteri - vi ser på udstillinger i beboelsesbunkere, hospitals- og køkkenbunker og meget mere. Vi vil på rundvisningen også færdes i løbegravene mellem bunkerne og måske få en fornemmelse af, hvordan det var at være tysk soldat i dette lille hjørne af den store krig.

Entré: 50 kr

RUBJERG KNUDE FYR

TIRSDAG D. 29. JUNI, 20. OG 27. JULI SAMT 3. AUGUST • 10.30-12.00

Her besvares alle de spændende spørgsmål om fyret: Falder fyret alligevel snart i havet? Hvor kommer sandet fra, og hvor er det på vej hen? Gennem små eksperimenter finder vi ud af, hvad sandet egentlig består af, og hvordan man kan dæmpe sandflugten. Naturvejlederen fortæller om fyrets dramatiske historie, kampen mod sandflugten og dannelsen af det imponerende landskab.

Mødested: P- pladsen ved Fyrvejen

RUBJERG KNUDE FYR

Entré: 50 kr.

MOSBJERG OG HIRTSHALS

LANDSKABS- OG LANDBRUGSMUSEET

UGE 26-31 • 10.00-17.00

**HUSMANDSSTEDET
ER BEBOET**

Kom og oplev, hvordan man levede på landet gennem den første halvdel af 1900-årene på nært hold, når husmandsstedet på Landskabs- og Landbrugsmuseet igen i år er beboet. Her lever familier i skolernes sommerferie fra uge 26 til og med uge 31, som man gjorde i første halvdel af 1900-årene. Dvs. uden radio, fjernsyn, køleskab, smartphone, tablet eller anden form for moderne bekvemmelighed. Dagen går bl.a. med at tilberede dagens måltider på gammeldags manér, passe dyrene, arbejde i marken og holde køkkenhaven. Således har gøremålene og samværet i familierne her en ganske anden form i forhold til, hvad den har i dagligdagen anno 2021.

Entré: 40 kr.

HIRTSHALS MUSEUM

ALLE HVERDAGE I JULI • 10.00-16.00

**SOMMERAKTIVITETER
I MUSEUMSHAVEN**

I museumshaven kan du opleve nogle af fiskeriets uundværlige håndværk blive udført på gammeldags manér. Pensionerede fiskere og vobindere demonstrerer bl.a., hvordan man slår reb og bøder net. Desuden er flaskeskipperen i færd med at producere flaskeskibe, og hvis sulten skulle melde sig, så kan du købe en lækker fiskeplade fra Fiskekrogens bod i haven. Kom og mærk den hyggelige og afslappede atmosfære, hvor medlemmerne af Haveholdet altid er klar til at fortælle røverhistorier fra de syv have på vendelbomål, mens der summer af aktivitet. Overskuddet fra de solgte sommerhusflag, hængekøjer, fiskeretter mv, går til lokale plejehjem og foreninger, andre frivillige grupper mv, der yder en indsats til gavn for Hirtshals og omegn.

Entré: 40 kr.

HIRTSHALS MUSEUM

ALLE ONSDAGE I JULI MÅNED • 10.30-11.30

SMAGEN AF HIRTSHALS

Ingen har rigtig smagt på Hirtshals, før de har smagt en bjesk fra byens museum. Oprindeligt var det Bjesk-Signe, der stod for produktionen af bjesk til de lokale i byen - ja faktisk også til private og firmaer langvejs fra. Senere blev Signes tradition for at forvandle folks medbragte Brøndums Snaps til bjesk flyttet til "laboratoriet" på Hirtshals Museum, og således har museet gennem mange år fungeret som bjeskens bankende hjerte i Hirtshals. Der vil ved denne lejlighed blive fortalt om, hvorfor bjesken i sådan en grad har vundet indpas i Hirtshals, om hvordan vi på museet laver bjesken og af hvilke planter.

Entré: 40 kr.

Klip ud og tag med!

15%
på alt i butikken*

* Værdikuponen gælder i perioden bladet er aktuelt. Gælder ikke i forvejen nedsatte varer og kan ikke kombineres med andre tilbud og rabatter. Gælder ikke ved køb af gavekort.

Åbningstider i butikken: Mandag - fredag: kl. 7-16 - samt 1. lørdag i måneden: kl. 10-12

Skovbo-Ren | G.V. Spindlersvej 10 | 9800 Hjørring | Tlf: 9892 8802 | www.skovbo-ren.dk

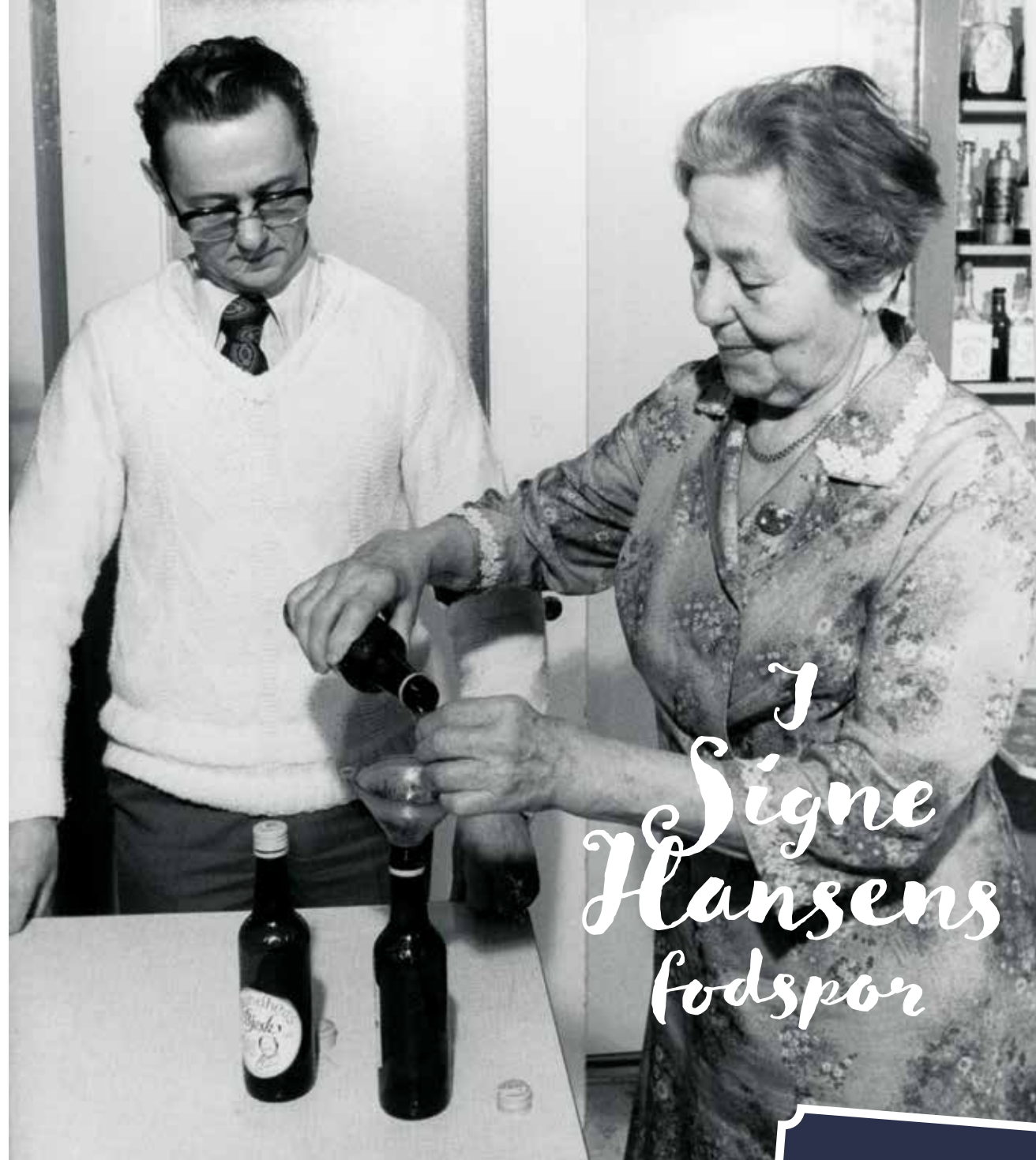

MENNY kaffe

Kendt for kaffen - men vi kan så meget mere

Kontakt os på telefon 21 22 33 89 eller frederikshavn@menykaffe.dk

af Chrestina Dahl
museumsinspektør

▲ I dag blandes bjesken til museets gæster på samme måde, som Signe Hansen gjorde til de mange gæster hjemme i sit køkken.

Hjemmesygeplejerske Signe Hansen havde i midten af 1900-årene stor interesse for de mange klitplanter omkring sit sommerhus i Kjul, hvorfor hun i sin fritid begyndte at eksperimentere med at overhælde dem med snaps.

Talrige bjeskopskrifter blev med årene fældet ned i Signes håndskrevne bjeskbog. Her får du præsenteret både ingredienser og fremgangsmåde til

en af Signes opskrifter, så du selv kan prøve at gå i Signe Hansens fodspor. I dette nummer præsenterer vi den tredje bjesk i serien - **Købmændenes Skipperbjesk**.

Købmændenes Skipperbjesk

*En del essens af julebjesk
En del essens af malurt
En del essens af porse
En del essens af perikum
En del essens af røllike
En del essens af blodrod*

*Ovevstående blanding af essens
fortyndes 1:10 og trækker i et par
uger, inden den er drikkeklar.*

De enkelte essenser

Malurtessensen laves ved at fylde et glas 1/3 med toppe fra planten med gule blomster på for herefter at fylde glasset med smagsneutral snaps. Efter 24 timer filtreres essensen gennem et kaffefilter, og essensen er klar. Porseessensen laves på lysegrønne porseblade høstet i maj-juni måned og laves på samme måde som malurtessensen, blot med den forskel at den skal trække en uges tid, inden den filtreres. Af perikum benyttes de gule nyligt udsprungne blomster samt knopper. Fyld et glas 1/3 med blomster og knopper, og fyld glasset med snaps. Efter 10 dage filtreres essensen. Af rølliken bruges blomsterne - de sættes til at trække på samme vis som de øvrige planter og filtreres efter at have trukket i 8 dage. Blodroden graves op, renses, skræbes og skæres i skiver. Sæt den til at trække med snaps i en måned, inden den filtreres.

Julebjesken består af en essens på malurt, nelliker og muskatnød, der trækker i 14 dage, inden den filtreres. Derefter blandes den med essens af porse, enebær, pomerans og mørk rom. Et glas fyldes 1/3 med sorte og spændstige enebær, der høstes i oktober og trækker med snapsen i en måned, inden den filtreres. Til pomeransessen benyttes den gule del af skallen fra to appelsiner sammen med 100 gram pomerans. Det trækker sammen med snapsen i 14 dage, inden essensen filtreres, og den mørke rom skal naturligvis bare købes. For at få blandet en rigtig julebjesk skal du blande: En del af krydderiessensen, to dele porse, fire dele enebær, to dele pomerans og én del mørk rom.

Signe brugte altid den grønne Brøndums Snaps til sine bjesker, men man kan også bruge klar Brøndums Snaps, Aalborg Basis eller vodka i stedet, alt efter hvad man bedst kan lide. ■

HIT MED HISTORIEN

Historien bag netop denne af Signes bjesker kender museet ikke, så hvis nogen ligger inde med historien om, hvem købmændene var, der ønskede denne særlige bjesk, så tøv ikke med at kontakte museumsinspektør Chrestina Dahl på Hirtshals Museum på 30 38 86 41, så vi kan få historien bag bjesken på plads og bevaret for eftertiden.

SMUTVEJEN

Du kan ekstraordinært få blandet din egen Købmændenes Skipperbjesk på Hirtshals Museum i en begrænset periode. Nemlig gennem de første seks måneder af 2021. Medbring blot en flaske smagsneutral snaps, og få den forvandlet til velsmagende bjesk på din entrébillet.

Da grisen løb væk...

Hvad har en bortløben gris, en ugle på et dørhåndtag, pyntede køer og andre mærkværdigheder at gøre med Vendsyssel Historiske Museums historie?

af Mogens Thøgersen
tidl. museumsdirektør

S idst i 1800-årene og i begyndelsen af 1900-årene opstod de første egentlige kulturinstitutioner i Hjørring, f. eks. Vendsyssel Historiske Museum i 1889 og Folkebogsamlingen fra 1900. Det skete som etablering af foreninger med det formål at oprette og drive institutioner med de givne formål. De finansieredes af medlemskontingenter og involverede frivilligt arbejde i stort omfang. Ret hurtigt fik foreningerne lokaler eller bygninger stillet til rådighed af byen, og gradvist modtog de også mindre kommunale og statslige tilskud.

Man var dog fortsat afhængig af privat finansiering. Den stammede ofte fra indtægter fra forskellige arrangementer, basarer og lignende, som blev sat i værk for at skaffe penge til anskaffelser og drift. Mest markant i Hjørring skete det over en årrække med de såkaldte "Teaterbasarer" fra 1897 til 1921, som skaffede penge til det nye teater i 1907 og efterfølgende til forbedringer og drift. Sådanne arrangementer involverede også et stort antal frivillige fra byens befolkning, for hvem det blev en social begivenhed i sig selv, ligesom selve arrangementerne nød vældig opbakning i befolkningen og derfor ofte var garanteret et stort overskud.

◀ Festkomitéen var bevidst om værdien af markedsføring og fik bl.a. trykt denne plakat i 1.020 (!) eksemplarer. Den blev via Vendsyssel Tidende bestilt i Aalborg og blev 15/6 fremsendt som ilgods. Prisen var godt 150 kr. Ophavsmanden var iflg. omtale i Vendsyssel Tidende 16/6 malermester Svendsen Lund.

Sankt Hans-festen 1922

I 1922 arrangerede museet og Biblioteksforeningen for Hjørring Amt, der var støtteforening for det netop etablerede Centralbibliotek, en storstilet Sankt Hans-fest i Hjørring Bjerge.

Udgangspunktet var, at det nystartede centralbibliotek manglede penge til at bringe bogbestanden op på niveau efter at have haft store udgifter til ombygning af bygningen Museumsgade 3, der hidtil havde rummet forskellige funktioner, blandt andet Folkebogsamlingen, til en tidssvarende biblioteksbygning. Det statstilskud, som fulgte af funktionen som centralbibliotek, ville først blive udløst, efter at biblioteket havde været i drift i et helt regnskabsår, så derfor var det vigtigt at få penge i kassen.

Centralbibliotekets bestyrelse puffede lidt til Biblioteksforeningens bestyrelse, som lidt forbeholdent på sit bestyrelsesmøde i begyndelsen af februar vedtog "at udtale, at man kunne tiltræde Bestyrelsens forslag om, at

Biblioteksforeningen skulde træde i Spidsen for Arrangementet og Afholdelsen af en Folkefest i Hjørring Sct. Hans Aften, men under Forudsætning af, at dette sker i Samarbejde med Centralbibliotekets Bestyrelse".

På et møde i marts nedsattes et fællesudvalg fra de to bestyrelser, hvilket igen førte frem til dannelse af en komité til at stå for festens afholdelse. Der blev afholdt et offentligt møde den 31. marts, som refereredes i alle byens aviser den følgende dag. Flere foreninger havde meldt sig som medarrangører, nemlig museet, Håndværkerforeningen (teatret) og Musikforeningen, især sidstnævnte, som "i tidligere Aar med Held har benyttet Bjergene som Festplads, var stemt for Medarbejderskabet, da Foreningen har haardt Brug for flere Pengemidler" (Vends. Tid.). Det endte med, at det blev museet, som blev medarrangør, fordi det "i nogen Grad har sin væsentligste Forbindelse med Landboerne" ligesom Centralbiblioteket, der dækkede hele Hjørring Amt. Man ville tydeligvis ikke risikere, at arrangementet

▲ Omkring midten af juni dukker der annoncer op i byens aviser med det lockende program for den store Sankt Hans Fest i Hjørring Bjerge. Der var en hel del flere aktiviteter, end der er nævnt i programmet. Her fra Vendsyssel Tidende den 19/6 1922.

◀ Centralbiblioteket havde bekostet en omfattende ombygning af den tidligere skolebygning i Museumsgade, så den kunne være præsentabel som centralbibliotek. Arkitekt Jens Jakobsen havde stået for ombygningen, der her tager sig smukt ud på en akvarel fra tiden, komplet med kvindelig biblioteksgæst. Bygningen fungerede kun få år som centralbibliotek, idet man allerede i 1927 kunne indvie en ny bygning i Brinck Seidelins Gade. Efter mange år med forskellige kommunale funktioner overgik bygningen 1971 til museet og rummer i dag museets hovedindgang. Dens fortid som bibliotek afsløres dog stadig af dørhåndtaget, der har form som en ugle.

skulle få ry for kun at skaffe penge til de lokale foreninger i byen. I Vendsyssel Venstreblad understregedes det derfor også, at det ville blive en fest for "Land og By, netop til Fordel for disse to Institutioner". Man omtalte de allerede nævnte økonomiske problemer for biblioteket og tilføjede, at museet "er heller ikke for Tiden særlig velsitueret og trænger ogsaa haardt til Støtte".

På mødet blev en lang række personer valgt til komiteen og dens underudvalg. Til formand valgtes Sophus Thomsen, som gennem mange år havde spillet en fremtrædende rolle ved arrangementet af teaterbasarerne og meget andet. Fra museet deltog Holger Friis "og Frue" og de fleste bestyrelsesmedlemmer.

Komiteens arkiv er bevaret med et righoldigt regnskabsmateriale, og gennem dette kan man i dag følge det storstilede arrangement i detaljer og få et overblik over, hvordan de enkelte dele af arrangementet faldt ud rent økonomisk. Byens aviser, som der er fire af på den tid, følger også forberedelserne og giver en fin oversigt over festens forløb.

Hvad skulle der ske?

Programmet strakte sig over tre dage og var omfattende. Ud over de mange boder, tombola, karruseller, friluftscene, restauranter, dansestræde, "faldemand" og meget andet på selve pladsen og naturligvis bål med "Hekseridt" samt fyrværkeri, var der planlagt en række optog rundt i byen, som naturligvis havde festpladsen som mål og derfor tjente til at lokke yderligere gæster ud til Bjergene. Der skulle være et optog med de mange fint udklædte ryttere med fine, forskelligt farvede stager, som skulle deltage i præmieringridningen ved festpladsen. Herudover et optog af høstvogne med høstpiger og -karle i folkedragter. Det var et programpunkt, som nok var tænkt som et musealt indslag - også selv om det jo ikke helt passede til årstiden. Et optog med hele 6 pyntede Sankt Hanskøer, der blev trukket af udklædte piger og drenge med raslebøsser, var helt sikkert et musealt indslag og kan føres tilbage til Lønborg Friis' Sankt Hansfester i den nyetablerede Sankt Knuds Kilde godt 10 år tidligere.

▼ *Optoget med de seks pyntede Sankt Hans-køer og udklædte børn med raslebøsser parat til afgang fra Løkkensvej foran cand. Thomasens hus. R. Thomsen var på dette tidspunkt formand for biblioteksforeningen, men også stærkt involveret i museet og var derfor en central person i hele arrangementet. Det indsamlede beløb i raslebøsserne ved optogene blev omhyggeligt bogført: 158,09. Journalisten fra Hjørring Social-Demokrat var ikke imponeret: "Egentligt smukt var det ikke; en Ko er nu en gang en Ko, selv om den faar nogle Blomster i Hoved og Hale og nogle Guirlander hen langs Siderne". Bemærk i øvrigt den lille pige, som rider på den anden ko fra venstre.*

Festen krævede en masse praktiske foranstaltninger: kommunale tilladelser, afspærring af området, etablering af cykelstald mm. Politiet sørgede for ensretning af trafikken, som gik ad Skagensvej til festpladsen og ad Tørholmsvej tilbage til byen. En notits i Nordjysk Dagblad den 23/6 oplyser: "Selvejerautomobiler kan holde ind paa Christiansminde".

Det kostede penge at komme ind på festpladsen, 50 øre for voksne og 25 for børn, et partoutkort for alle tre dage 2 kr. - det ligner en dårlig forretning, men skal forstås sådan, at en almindelig billet ikke gjaldt for en dag, men kun for et enkelt besøg. Det kostede også at deltage i de enkelte aktiviteter på pladsen: dansegulv, teater mm samt naturligvis de sædvanlige aktiviteter som karruseller, pølsetelt, tombola m.v. Man tjente også på stadepenge og på salg af tiloversblevne varer og rekvisitter.

Af de bevarede regnskaber og bilag fremgår det, at man investerede meget i afholdelse af festen - der er mange udgifter til transport af materialer og ting til festpladsen, til etablering af boder og telte og også til indkøb af varer til videresalg. Der er også udgifter til markedsføring, ud over plakat og avisannoncer også betaling til byens trommeslager Nielsen, der 23/6 fremsender regning på 5 kr. "for Redkladmering af St. Hants festen".

En gris af fin afstamning

Lidt mere specielt er det, at man også indkøbte mange gevinster til tombolaen, omhyggeligt fordelt på en lang række af byens handlende. Man kan ikke se, om man opnåede favørpriser ved disse indkøb - med én undtagelse: man har fået rabat hos bryggeriet Vendia - 100 kr. på et indkøb på 300 kr.

Det normale ved basarerne havde ellers været, at gevinster til tombolaen og ofte også varer til fortæring var gaver fra byens indbyggere. Man opfordrer da også i avisen folk til at forære ting til bortlodning med angivelse af telefonnumre til samtlige medlemmer af tombolaudvalget. Da de evt. gaver ikke indgår i regnskabet, kan man ikke se, om opfordringerne bar frugt i noget større omfang. Én gave fik man dog: i Hjørring Social-Demokrat

fra den 10. juni står nemlig følgende: "Der er allerede modtaget en lille allerkæreste levende Gris af fin Afstamning. Den nyder selvfølgelig den omhyggeligste Pleje, indtil Lykkehjulet i Festdagene afgør dens fremtidige Skæbne".

Forløb og økonomisk resultat

Det blev ret dårligt vejr med regn og blæst på festdagene, hvilket blandt andet medførte aflysning af et par af optogene. Man var dog heldig med delvis opklaring om aftenerne, hvor der især om søndagen var stort besøg på festpladsen. Så festen blev en stor succes og gav stort økonomisk udbytte. Indtægterne var ringest på selve Sankt Hans Aften og altså bedst om søndagen, som står for næsten halvdelen af omsætningen. Der var faktisk konkurrence på selve Sankt Hans Aften, idet der også var fest i Svanelunden, arrangeret af restauratøren der. Ifølge aviserne var begge fester velbesøgt, men vejret har nok ikke inspireret til stort forbrug på festpladsen.

Blandt festens mange aktiviteter er der nogle få, der skiller sig ud som mest indtægtsgivende: entreerne, tombolaen og teatret i nævnte rækkefølge er de eneste aktiviteter med firecifrede indtægtstal. De står for hhv. ca. 3600, 3000 og 2000 kr. Tombola og teater er altså nok de aktiviteter, der har været mest populære blandt de fremmødte. Men da det er bruttoindtægter, siger det ikke noget om, hvad der var mest medvirkende til festens overskud, f.eks. er udgifterne til indkøb til tombolaen på over 2000 kr., mens teatret kun har haft udgifter på godt 800 kr. Entreen har derimod, efter en lille udgift til tryk af partoutkort på 55 kr., virkelig været det, der har skæppet i kassen. Ud

fra beløbet kan man nogenlunde regne sig frem til et samlet besøgstal: hvis de ret få købere af partoutkort har udnyttet dem til 5 besøg hver, og hvis forholdet mellem voksne og børn har været ligeligt, har der været ca. 10.000 besøg på festpladsen hen over de tre dage.

Det meget udførlige, samlede regnskab fra komiteen, som blev afsluttet i august måned, viser et overskud på 4.572 kr. og 31 øre, der inden afregning forøges med godt 22 kr. i renter - det var dengang! Ved afregning til de to institutioner senere på året er overskuddet, på grund af refusion af forlystelsesafgift, øget til 4700 kr., der efter tidligere truffen aftale fordeles med 3000 kr. til Centralbiblioteket og 1700 kr. til museet.

Grisen, der løb væk

Der er dog en lille afsluttende krølle på den vellykkede fest og det fine regnskab. I biblioteksforeningens protokol finder man den 30. november følgende indførsel, efter at der er redegjort for festens overskud og dets fordeling: "Det oplystes imidlertid paa Mødet, at der fra Festens Overskud maa fradrages en Pattedgris (Værdi 30 Kr.), som ved en Fejltagelse havde indsneget sig i Festens Tombola og derfra er sporløst forsvundet, men dog ikke før den havde opnaaet at blive udtrukket som Gevinst, hvorfor dens Værdi, der er ansat til 30 Kr., og som er udbetalt til Vinderen, maa fradrages Overerskudet. Bestyrelsen vedtog derfor at henvende sig til Musæets Bestyrelse med en anmodning om, at Musæet deltager i Overskudets Nedskrivning med et forholdsmæssigt Beløb, der i Betragtning af Omstændighederne ansattes til 10 Kr." ■

PRISER DENGANG OG NU

Hvis man tager udgangspunkt i forbrugerprisindekset (inflationen), skal man gange priser fra 1922 med godt 30 for at få prisen i dag. Det er dog svært at anvende på enkeltpriser, idet der er sket stor forskydning mellem forskellige varegrupper - f.eks. er industrivarer blevet billigere, men håndværksvarer og tjensteydelser blevet forholdsvis dyrere. Hvis vi omregner det samlede nettooverskud for festen, ville det svare til 145.000 i nutidskroner.

▲ *Et af trækkplastrene ved Sankt Hansfesten var friluftsteatret, hvor man dels spillede kendte og populære små teaterstykker, dels en række kabaretnumre. Det var tilsyneladende Holger Friis, der stod for denne del af festen. Her damekoret fra Kabareten - længst til højre Holgers kone Gerda (Get) Friis. De havde flere numre, men måske er det afslutningsnummeret "med den mest populære Melodi i Øjeblikket "En lille Rystedans"" (Vendsyssel Venstreblad 24/6, s.2). Aviserne var enige om at rose både teaterstykkerne og kabareten.*

◀ *Disse to skærslibere, inspireret af Storm Ps kendte figurer, optrådte i kabareten på Friluftsteatret, gestaltet af lokale, genkendelige skikkelser - det var utvivlsomt en del af morskaben. I dag har vi kun navnet på den ene: manden til højre hed Grønbech.*

Frederikshavnsvej 42-48, 9800 Hjørring

ÅBNINGSTIDER: HVER DAG 7.00 - 20.00

Baggesen
BEGRAVELSESFORRETNING & STENHUGGERI

Søren Klaus Kirsten Helle John

Vi tager hånd om dig og dine kære

Gørtlervej 3 · 9490 Pandrup · Tlf. 98 24 64 66
www.baggesen.dk · Døgnvagt

At møde ind til nymalede vinduer og en nyslået græsplæne eller at få stukket tre poser friskplukket perikum i hånden til bjesk på Hirtshals Museum fra en af de frivillige er intet mindre end fantastisk! Det gør mig glad helt ned i maven, at der er mennesker rundt omkring, der ønsker at bruge noget af deres fritid på at hjælpe os på museet til at gøre museumsoplevelsen endnu bedre for gæsterne. Det gælder naturligvis ikke kun på afdelingen i Hirtshals, hvor disse eksempler stammer fra, men også i Mosbjerg, på Bunkermuseet og museet og arkivet i Hjørring. Det er en stor hjælp, at alle disse ildsjæle lægger nogle af deres kræfter her.

DE FRIVILLIGE PÅ VHM

af Chrestina Dahl
museumsinspektør

Gennem mange år har der på VHM være tradition for at have frivillig arbejdskraft tilknyttet museet – ja faktisk helt tilbage til da museet åbnede i 1889, hvor stifteren og den første leder af museet Jørgen Jakob Lønborg Friis ved siden af det frivillige museumsarbejde ernærede sig som tandlæge. Faktisk var det først fra ansættelsen af Palle Friis som museumsdirektør i 1960, at en professionalisering af det faglige personale begyndte. Senere fulgte bl.a. fast ansættelse af Niels Bendsen som Museumspædagog i 1969, af Per Lysdahl som arkæolog i 1974 og Mogens Thøgersen som leder af Historisk Arkiv i 1980. Fælles for disse var, at de forud for deres faste ansættelse på den ene eller den anden måde havde været tilknyttet museet – Palle var opvokset med og på museet, da hans far før ham var direktør, Niels var startet på museet som militærnægter et år inden sin ansættelse, Per havde deltaget i udgravninger gennem sin gymnasie- og

studietid siden 1962, og Mogens havde været projektansat på arkivet fra 1977-78, hvilket for alle fires vedkommende mundede ud i en fast, lønnet stilling på Vendsyssel Historiske Museum.

På trods af, at museet løbende blev professionaliseret, har der alligevel altid været frivillige tilknyttet både museet og arkivet i det daglige arbejde, men i løbet af 1980'erne begyndte de laug og hold, som vi kender fra museet i dag, at blomstre frem. Det første hold, der stadig i dag er knyttet til museet i dag, er Købmandslauget, der blev oprettet i 1984 og hvert år i ferier mv. holder åbent i den gamle "Købmand Holger Jensens Eftf." på museet i Hjørring. Samme år blev også Haveholdet dannet på Hirtshals Museum, der dengang blev drevet af Hirtshals Kommune. Holdet blev oprettet i forbindelse med afholdelse af haveaktiviteterne, der for første gang fandt sted netop i 1984, og 9 år senere, i 1993, fulgte Fiskekrogen trop og blev en del af livet i museumshaven i Hirtshals. I Mosbjerg var det første laug, der blev oprettet, et høstlaug, der i 1989 bl.a. skulle arbejde på museet ved afholdelse af den første høstdag af den type, som vi kender i dag, og siden dengang er mange laug i Mosbjerg blevet oprettet: Havelauget, Marklauget, Husmandslauget, Jernalderlauget, Vedligeholdet og også Foreningen Bilaugget er knyttet til afdelingen i Mosbjerg.

Gennem de senere år er opstået forholdsvis mange nye frivillige hold som f.eks. Vedligeholdet i Mosbjerg, Butikslauget i Hjørring, Butikslauget, Bjesklauget og Vedligeholdet på Hirtshals Museum samt de to bunkergrupper, hvoraf den ene er knyttet specifikt til Bunkermuseet Hirtshals, og den anden er knyttet til museet i Hjørring. Det blev således i 2019 vurderet, at tiden var moden til at få udpeget en frivilligkoordinator, der i samarbejde med de forskellige laugs tovholdere på museet skal stå for museets samarbejde med de frivillige grupper. Ydermere skulle frivilligkoordinatoren sørge for at få udarbejdet en frivilligpolitik

til gavn for såvel de frivillige som for museet, der skulle udarbejdes frivilligaftaler og laves fordelskort til uddeling, således at de frivillige bl.a. har fri adgang til at besøge museets afdelinger i den almindelige åbningstid. I skrivende stund har mange frivillige allerede fået udfyldt deres aftaler og fået udleveret et fordelskort, og det vil i den kommende tid løbende blive ordnet med de sidste frivillige, i takt med at de mødes med deres tovholdere.

Faktaboks: Hvis du har lyst til at blive en del af et af de frivillige hold, så kontakt museumsinspektør og frivilligkoordinator Chrestina Dahl på tlf.: 30388641 eller pr. mail på: che@vhm.dk.

Billedtekst eller faktaboks, der hører til billederne: "Vedligehold Hirtshals" og "Vedligehold 2 Hirtshals": På spørgsmålet om, hvad deres motivation for at være frivillig på museet er, svarer Henning Sørensen og Jørgen Rottbøll fra Vedligeholdet, at de føler en tilfredsstillelse ved at gå og lugte, male osv. ved Hirtshals Museum, fordi museet stille og roligt kommer til at se flot og præsentabelt ud igen. Og så spiller det sociale blandt de frivillige en stor rolle. Bjørn Løth, der både er en del af Vedligeholdet, Butikslauget og Bjesklauget, stemmer i og fortæller, at han er kommet i "det ternede hus", siden han var barn, og at han både har en stor lokalhistorisk interesse og også interesserer sig for naturen – fiskeri, jagt, at samle bær og svampe, så på den måde passede det godt ind også at samle planter til museets bjesk. Jørgen Laursen fra Butikslauget og Bjesklauget og Arne Olesen fra Haveholdet og Butikslauget regner også det at komme ud af huset og være aktiv som en vigtig gevinst ved arbejdet som frivillig: "Bare fordi man går på pension, forsvinder ens engagement jo ikke, og så er det hyggeligt at komme her på museet, hvor der er en god tone og et godt sammenhold.", siger Jørgen. Arne er helt enig og mener, at det er skønt at komme ud og snakke med nogle mennesker. Både med de andre frivillige og med museets gæster. ■

Mindeord over Ove Jacobsen, formand for Vendsyssel Historiske Museum

af Anne Dorthe Holm, museumsdirektør, VHM
og Mogens Thøgersen, fhv. museumsdirektør, VHM,

▼ Vibeke Bak Jensen har gennem de fire sidste somre boet med sin familie på husmandsstedet i Mosbjerg og har ligeledes hjulpet til på kartoffeldagen. På spørgsmålet om, hvad hendes motivation er i forhold til at lave frivilligt arbejde på museet, svarer hun: "Når vi bor på husmandsstedet om sommeren, så er vi sammen som familie på en helt anden måde end i vores travle hverdag. Der er en meget større nærhed. Og så kan vi alle i familien på fire generationer godt lide at fortælle gæsterne om, hvordan man levede på landet i gamle dage. Vi kan godt lide at møde de mange gæster og gennem levendegørelse være med til at bevare historien og det, som vi kommer af. Det er simpelthen guld værd, så vi vil hellere en uge på husmandsstedet i Mosbjerg end en uge sydpå i vores ferie."

Det var med stor sorg, at vi modtog meddelelsen om, at Vendsyssel Historiske Museums formand gennem mange år Ove Jacobsen var sovet ind. Ove var medlem af museets bestyrelse i 22 år og siden 2004 formand for museet. En post, han bestred med stort engagement og interesse.

Ove Jacobsen blev medlem af museets bestyrelse som kulturudvalgsformand i Hjørring Kommune, dengang museet var fælleskommunalt, og kulturudvalgsformændene for de fire daværende kommuner sad i museets bestyrelse. I 2002 blev han indvalgt af museumsforeningen i bestyrelsen og efterfølgende valgt til formand i 2004.

I denne egenskab var han med til fuldførelsen af museets store magasinprojekt på Fanøvej, som væsentligt forbedrede opbevaringsforholdene for de mange genstande og arkivalier. Ligeledes blev han formand i en periode, hvor der blev gennemført væsentlige bygningsmæssige forbedringer i Museumsgade. Han deltog ligeledes i udviklingen af store projekter som udstillingerne på Strandfogedgården ved Rubjerg Knude og erhvervelsen af Hjørrings gamle rådhus på Torvet. Specielt det sidste var et hjertebarn, og Ove var et engageret medlem af styregruppen bag etablering af bygningen som museets nye hovedindgang.

I forbindelse med, at muligheden for at flytte Rubjerg Knude Fyr blev en realitet, var det ligeledes Oves store håb og ønske, at der kunne etableres et nyt besøgscenter ved parkeringspladsen ved fyret. Et projekt, han arbejdede aktivt for at realisere.

Særligt museets formidling og forbedringen af denne lå ham meget på sinde, og han var bevidst om vigtigheden af at fortælle de gode historier til publikum og dermed også at udvikle museet til gavn for både kommunens borgere og turister. Det var derfor også vigtigt for ham, at så mange som muligt blev bevidste om museets eksistens, og han havde derfor også fokus på at forbedre museets markedsføring.

Ove var dedikeret til sit hverv som formand. Han bakkede museets ledelse op og var altid til stede, når der var anledning til det, både internt på museet og eksternt.

Ove vil blive meget savnet på museet og af bestyrelsen for Vendsyssel Historiske Museum.

Vores tanker går til hans kone Else og deres børn og børnebørn.

Æret være Ove Jacobsens minde.

KOMMENDE ARRANGEMENT AFHOLDT AF MUSEUMSFORENINGEN

Ved alle arrangementer gælder, at der sendes mail ud 3-4 uger før, med nærmere beskrivelse og tilmelding.

Sæt kryds i din kalender og kontakt museet på 96 24 10 50 eller vhm@vhm.dk hvis vi ikke har din mailadresse.

Onsdag d. 13. januar kl. 19.30:
Bjarne Christensen fortæller om familien fra husmandsstedet i Mosbjerg.

Onsdag d. 3. februar kl. 19:
Sabotage / Schalburgtage v. Jens Chr. Hansen.

Onsdag d. 17. marts kl. 19:
Generalforsamling og "De senere års bedste fund i Vendsyssel" v. Morten Larsen.

Onsdag d. 14. april kl. 19:
Faldskærmsmand i Nordjylland.

Torsdag d. 6 maj kl. 19:
Om teglværker i Hjørring og omegn v. Harry Sørensen.

Lørdag d. 19. juni kl. 14:
Simons Raaling - se nedenfor.

Museumsforeningen inviterer vore medlemmer på en udflugt til Aalbæk, hvor vi på Engvej 4 vil besøge **SIMONS RAALING**. Huset, der er opført i 1780, indeholder Egnssamling-Aalbæk. Her vil Knud Bilde guide os rundt, hvorefter han vil fortælle om Andreas Peter Gaardboe - forfatteren til "Fortidsminder fra Vendsyssel". (Bogen kan købes i Museumsbutikken).

Turen til Aalbæk vil foregå i egne personbiler. Besøget vil være gratis for medlemmer inklusiv kaffe/the og kage.

Udflugten, som var adviseret i Magasinet VHM sidste år, blev udsat pga. covid-19-restriktioner, men forventes at kunne finde sted **lørdag d. 19. juni 2021**. Vi vil i god tid - per mail - advisere medlemmerne om arrangementet.

Bestyrelsen i Museumsforeningen består fra 2020 af følgende seks medlemmer:

Karin Maegaard
Formand
Tlf. 20 48 72 42
karinmaegaard@mail.dk

Bjarne T. Christensen
Næstformand
Tlf. 24 26 00 68
joghholm@live.dk

Lilly Bjerregaard
Regnskab
Tlf. 98927075
lilly.bjerregaard@mail.dk

Jens Rubæk Andreassen
Tlf. 53 28 14 15
jraklitly@gmail.com

Jens O.T. Christensen
Tlf. 40 20 08 72
mgjens@outlook.com

Steen Sørensen
Sekretær
Tlf. 64 63 73 00
post@fotoinfo.dk

**STØT MUSEET
- BLIV MEDLEM AF
MUSEUMS-
FORENINGEN!**

Vendsyssel Historiske Museum skal, i henhold til lovgivningen, bevare og formidle Vendsyssels kulturarv, og **Museumsforeningen ved Vendsyssel Historiske Museum** har til formål at støtte museet. Du kan blive medlem af museumsforeningen.

Som medlem af museumsforeningen er der flere medlemsfordele:

- ✓ Adgangskort til museets afdelinger (gælder entré til afdelingerne, undtaget er bjeskblanding på Hirtshals Museum og omvisninger på Bunkermuseet)
- ✓ Dette magasin, "MAGASINET VHM", der udkommer to gange om året med artikler og årskalender med alle museets planlagte udstillinger, aktiviteter m.m.
- ✓ 10% rabat på varer i museumsbutikken i Hjørring og i Hirtshals (undtaget spise- og drikkevarer) på ikke i forvejen nedsatte varer.
- ✓ 20% rabat på VHMs egne bogudgivelser (ikke nedsatte)
- ✓ Fordelspris til VHM's arrangementer (gælder også Høst- og Kartoffeldagen i Mosbjerg, undtaget er omvisninger på Bunkermuseet.)
- ✓ Årbogen "Vendsyssel Nu & Da"
- ✓ Invitation til udstillingsåbninger
- ✓ Invitation til VHMs årlige Nytårskur - en hyggelig og uformel sammenkomst hvert år i januar med foredrag som optakt til det kommende år

ÅRSKONTINGENT:
ENKELT MEDLEMSKAB: 175 KR.
PAR MEDLEMSKAB: 250 KR.

Du/I kan melde jer ind ved at ringe til museets kontor på tlf. 96 24 10 50 eller sende en e-mail til vhm@vhm.dk

Kom sikkert
tilbage
på arbejde!

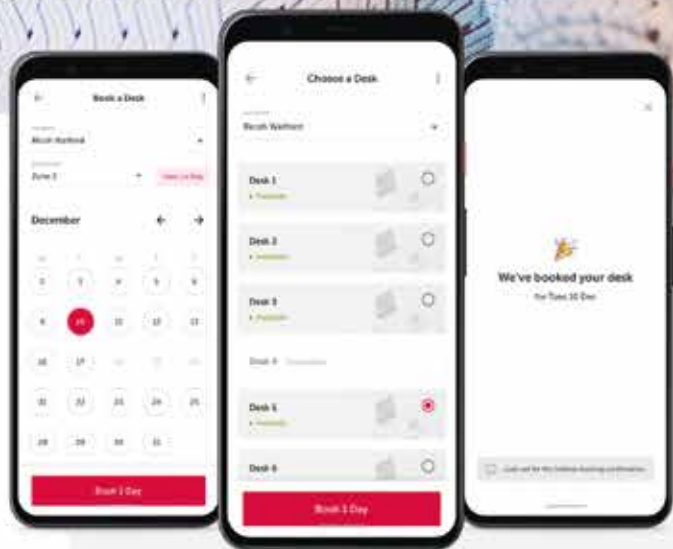

Ricoh Desk Booking

Mange er tilbage på kontoret, og vi står overfor en af de største udfordringer - hvordan sikrer vi, at den sociale afstand overholdes, og at der kun er et begrænset antal medarbejdere på arbejdspladsen på samme tid? Vi kan hjælpe dig med at løse problemet med den nye Ricoh Desk Booking løsning.

Book et skrivebord via vores app

Hurtig og nem skrivebordsreservation via Android- og iOS-apps. Du kan nemt se hvilke borde, der er ledige ved hjælp af de interaktive plantegninger eller booke direkte via en QR-kode på bordet.

Kom hurtigt igang

Det er nemt og hurtigt at komme igang med løsningen - det tager kun én dag at implementere, og du behøver ikke hjælp fra IT-afdelingen. Skriv til marketing@ricoh.dk for at høre mere.

RICOH
imagine. change.